

לקו"ש חלק י"ח פ' חוקת שיחה א

פיענוח מראי מקומות

פ' חוקת בתחלתו: זאת חקת התורה אשר-צוה ה' לאמר דבר אל-בני ישראל ויקחו אליך פרה אדמה תמימה אשר אין-בה מום אשר לא-עלה עליה על.

במדב"ר פרשתנו פי"ט, ה: רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי אמר, ארבעה דברים יצר הרע משיב עליהן, דכתיב בהן חקה, אשת אח, וכלאים, ושעיר המשתלח, ופרה אדמה. פרה מנין, דתנן כל העוסקין בפרה מתחלה ועד סוף מטמאין בגדים, והיא גופה מטהרת בגדים, וכתיב בה חקה, זאת חקת התורה.

עליה (דברים כה, ה). וכתיב בעריות, ושמרתם את חקותי ואת משפטי (ויקרא יח, ה). וכלאים, דכתיב: לא תלבש שעטנו (דברים כב, יא). סדין בציצית, מתר. וכתיב בה חקה, את חקתי תשמרו בהמתך לא תרביע כלאים וגוי' (ויקרא יט, יט). שעיר המשתלח, דכתיב: והמשלח את השעיר לעזאזל יכבס בגדיו (ויקרא טז, כו), והוא עצמו מכפר על אחרים. וכתיב בה, והיתה זאת לכם לחקת עולם (שם פסוק לד). פרה אדמה מנין. דתנן, כל העוסקין בפרה מתחלה ועד סוף, מטמאין בגדים, והיא גופה מטהרת בגדים, וכתיב בה חקה, זאת חקת התורה".

(2) וביומא סז, ב: את חוקותי תשמרו דברים שהשטן משיב עליהן ואלו הן אכילת חזיר ולבישת שעטנו וחליצת יבמה וטהרת מצורע ושעיר המשתלח כו' וז"ל שם: "תנו רבנן את משפטי תעשו דברים שאלמלא (לא) נכתבו דין הוא שיכתבו ואלו הן עבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים וגזל וברכת השם. את חוקותי תשמרו דברים שהשטן משיב עליהן ואלו הן אכילת חזיר ולבישת שעטנו וחליצת יבמה וטהרת מצורע ושעיר המשתלח ושמא תאמר מעשה

(1) במדב"ר פרשתנו פי"ט, ה "רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי אמר, ארבעה דברים יצר הרע משיב עליהן, דכתיב בהן חקה, אשת אח, וכלאים, ושעיר המשתלח, ופרה אדמה. אשת אח, דכתיב (ויקרא יח, טז): ערות אשת אחיך וגוי', ובלא בניס (דברים כה, ה): יבמה יבא עליה. וכתיב בערות אשת אח (ויקרא כ, כב): ושמרתם את כל חקתי. וכלאים (דברים כב, יא): לא תלבש שעטנו, וסדין בציצית מתר, וכתיב ביה חקה (ויקרא יט, יט): את חקתי תשמרו. שעיר המשתלח, דכתיב (ויקרא טז, כו): והמשלח את השעיר לעזאזל יכבס בגדיו, והוא עצמו מכפר על האחרים, וכתיב ביה (ויקרא טז, לד): והיתה זאת לכם לחקת עולם. פרה מנין, דתנן כל העוסקין בפרה מתחלה ועד סוף מטמאין בגדים, והיא גופה מטהרת בגדים, וכתיב בה חקה, זאת חקת התורה".

תנחומא כאן ז "רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי אמר, ארבעה דברים יצר הרע משיב עליהם, וכתיב בהן חקה. ואלו הן, אשת אח, וכלאים, ושעיר המשתלח, ופרה אדמה. אשת אח, דכתיב: ערות אשת אחיך וגוי' (ויקרא יא, טז). מת בלא בניס, יבמה יבא

תוהו הם תלמוד לומר אני ה' אני ה'
חקקתי ואין לך רשות להרהר בהן".

וראה השינויים בפרש"י תולדות כו, ה
"עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמר
משמרתי מצותי חקותי ותורת"י ד"ה
חקותי: דברים שיצר הרע ואמות העולם
משיבין עליהם, כגון אכילת חזיר ולבישת
שעטנו, שאין טעם בדבר, אלא גזרת המלך
וחקותיו על עבדיו.

בשלח טו, כו "ויאמר אס"שמוע תשמע
לקול ה' אלקיך והישר בעיניו תעשה
והאזנת למצותיו ושמרת כל חקיו כל'
המחלה אשר שמתי במצרים לא'אשים עליך
כי אני ה' רפאך" ד"ה כל חקיו: דברים
שאינן אלא גזרת מלך, בלא שום טעם, ויצר
הרע מקנטר עליהם: מה אסור באלו? למה
נאסרו? כגון לבישת כלאים ואכילת חזיר
ופרה אדמה וכיוצא בהם.

אחרי יח, ד "את משפטי תעשו ואת חקתי
תשמרו ללכת בהם אני ה' אלקיכם" ד"ה
ואת חקתי תשמרו: דברים שהן גזרת
המלך, שיצר הרע משיב עליהם למה לנו
לשמרן? ואמות העולם משיבין עליהם, כגון
אכילת חזיר ולבישת שעטנו וטהרת מי
חטאת, לכך נאמר אני ה', גזרתי עליכם, אי
אתה רשאי לפטר.

(3 וראה במדב"ר שם רפי"ט "זאת חקת
(במדבר יט, ב), זה שאמר הכתוב (איוב יד,
ד): מי יתן טהור מטמא לא אחד, כגון
אברהם מתרח, חזקיה מאחז, יאשיה
מאמון, מרדכי משמע, ישראל מעובדי
כוכבים, העולם הבא מעולם הזה. מי עשה
כן, מי צוה כן, מי גזר כן, לא יחידו של
עולם, תמן תנינן, בהרת כגריס באדם,
טמא. פרחו בכלו, טהור. מי עשה כן, מי
צוה כן, מי גזר כן, לא יחידו של עולם. תמן
תנינן האשה שמת ולדה במעיה והושיטה
החיה את ידה ונגעה בו, החיה טמאה
טמאת שבעה והאשה טהורה עד שיצא
הולד. המת בבית הבית טהור, יצא מתוכו
הרי הוא טמא, מי עשה כן, מי צוה כן, מי
גזר כן, לא יחידו של עולם. תמן תנינן
העוסקין בפרה מתחלה ועד סוף מטמאין

בגדים, היא גופה מטהרת בגדים. אמר
הקדוש ברוך הוא, חקה חקקתי גזרה
גזרתי, אי אתה רשאי לעבר על גזרתי".

תנחומא ג "זאת חקת התורה. זה שאמר
הכתוב: מי יתן טהור מטמא, לא אחד (איוב
יד, ד). כגון אברהם מתרח, חזקיה מאחז,
יאשיה מאמון, מרדכי משמע, ישראל
מאמות העולם, העולם הבא מן העולם
הזה. מי עשה כן. מי גזר כן. מי צוה כן. לא
אחד. לא יחידו של עולם. תמן תנינן, בהרת
כגריס, טמא. מאי כגריס, כחצי פול, באדם,
טמא. פרחו בכלו, טהור. מי עשה כן. מי
גזר כן. מי צוה כן. לא אחד. לא יחידו של
עולם. תמן תנינן, האשה שמת ולדה בתוך
מעיה, והושיטה חיה את ידה ונגעה בה, החיה
טמאה טמאת שבעה, והאשה טהורה עד
שיצא הולד. המת בבית, הבית טהור. יצא
מתוכו, הבית טמא. מי עשה כן. מי צוה כן.
מי גזר כן. לא אחד. לא יחידו של עולם.
תמן תנינן, כל העוסקין בפרה מתחלה ועד
סוף, מטמאין בגדים. היא גופה מטהרת
בגדים. אלא אמר הקדוש ברוך הוא, חקה
חקקתי, גזרה גזרתי, ואין אתה רשאי לעבר
על גזרתי" (ג"כ ד' דוגמאות בעניני טומאה
שנמצאו בהם דבר והיפוכו וא' מהם
"העוסקין בפרה מתחלה ועד סוף מטמאין
בגדים היא גופה מטהרת בגדים אמר
הקב"ה חוקה חקקתי כו").

(4 במדב"ר שם, ג (בסופו) "זאת חקת
התורה וגו', רבי יצחק פתח (קהלת ז, כג):
כל זה נסיתי בחכמה אמרתי אחכמה והיא
רחוקה ממני, כתיב (מלכים א ה, ט): ויתן
אלקים חכמה לשלמה, מהו (מלכים א ה,
ט): כחול, רבנן אמרי נתן לו חכמה כנגד כל
ישראל, שנאמר (הושע ב, א): והיה מספר
בני ישראל כחול הים וגו', אמר רבי לוי מה
חול גדר לים כך היתה חכמה גדורה לשלמה
. אמר שלמה על כל אלה עמדתי ופרשה
של פרה אדמה חקרתי ושאלתי ופשפשתי
(קהלת ז, כג): אמרתי אחכמה והיא רחוקה
ממני".

תנחומא ו "רבי יצחק פתח, כל זה נסיתי
בחכמה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני
(קהלת ז, כג). אמרתי אחכמה. כתיב: ויתן

**אלא מצד עצם ענין טהרתו כמובן מהמדרש
דלקמן הערה 13 וכדלקמן בפנים ס"ז-ח.
וראה לקו"ש שם ע"ד הפשט.**

אבל ראה אוה"ח כאן ד"ה "אשר צוה ה'
לאמר. צריך לדעת למה הוצרך לומר מאמר
זה והלא רואני כי ה' הוא המצוה לאמר
שכן אמר וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל
בני ישראל . . ובמה שלפנינו צוה ה' אליו
שיסתום הדברים ויאמר להם הדבר בחוקה
בלא טעם, והוא מה שהעיר אותנו באומרו
וידבר ה' אל משה לאמר לישראל פירוש
ומה הוא המאמר שצוה לו לומר להם, זאת
חקת התורה פירוש מצוה זו היא חקת
התורה כן צוה ה' לאמר לכם, וכאילו אמר
הכתוב אשר צוה ה' לאמר לכם הוא זאת
חקת התורה, ומתוך הדברים אתה למד
שנאמר למשה דברים מוטעמים במצוה זו
אלא שמה שצוה עליו לאמר הוא חוקה,
ובזה לא יתבעוהו ישראל לומר להם טעם
הדבר כיון שה' צוה עליו לומר הדבר בחוקה
. . אשר צוה" בסופו "או יאמר על פי
דבריהם ז"ל (שם) שאמרו שאומות העולם
מונים את ישראל מה מצוה היא זו וכו',
לזה בא מאמר הכתוב כאן ואמר זאת חקת
התורה אשר צוה ה' לאמר פירוש שיאמרו
ישראל לאומות כשהן מקנטרים אותם
ואומרים להם מה מצוה היא זאת וכו'
יאמרו להם חקה חקק ה' עלינו לעשות ואין
אנו מהרהרין אחריו, ולפי זה אפשר
שהורשה משה לומר להם טעם המצוה
וסודה אלא שלא יאמרו הטעם לאומות
כשידחקו אותם בדברי קנטור מה מצוה
היא זאת ומה טעם יש בה".

**(* וראה לקו"ש שם הערה 17 שע"ד הפשט
מובן הוא גם בשכל ז"ל שם: "אבל מה
שמטמאה את הטהורים ומטהרת את
הטמאים (ראה במדב"ר שם, ה. הנחומא
שם ז) - מובן גם בשכל. כי [נוסף למ"ש
החינוך (מצוה שצז) דוגמא לזה "כמה
תרופות בעשבי האדמה ובאילנות . . מלאים
סגולות בהפכים יקררו החמים ויחממו
הקרים כו" ועד"ז כתב גם הבמ"ח לרש"י
עה"פ (וגם ה"בן חמש (למקרא) יודע מזה)]
מפורש בפרש"י (פרשתנו - ספי"ט) וכשם
שהעגל מטמא כל העוסקין בו כך פרה**

אלקים חכמה לשלמה ותבונה הרבה מאד
ורחב לב וגו' . . אמר שלמה, מה אשאל. אם
אשאל כסף וזהב, הוא שעולה בידי. אם
אשאל את המלכות, הוא שעולה בידי. אלא
הריני שואל דבר, שכל הדברים טפלין לו.
מיד אמר לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של
עולם, איני מבקש ממך אלא חכמה . . אמר
שלמה, על כל אלה עמדתי ופרשה של פרה
אדמה חקרתני ושאלתי ופשפשתי, אמרתני
אחכמה והיא רחוקה ממני".

**(4* קהלת ז, כג "כלזה נסיתי בחכמה
אמרתני אחכמה והיא רחוקה ממני".**

**(5 ראה בארוכה לקו"ש ח"ח (ע' 125)
שכ"ה גם ע"ד הפשט וז"ל שם: "משא"כ
"פרה אדומה", ד. ה. די עשיית הפרה, איז
אן ענין וואס האט לגמרי ניט קיין ארט אין
שכל: ווי א קרבן קען זי ניט באטראכט
ווערן, ווייל (א) מען איז פון איר גארניט
מקריב אויפן מזבח, און (ב) די עשיית הפרה
האט (אין אלע אירע פרטים) געדארפט זיין
דוקא "חוץ לשלש מחנות" - היפך פון
קרבנות וואס זייער מקום איז דוקא
"בפנים"; אויך איז זי (פרה אדומה) ניט
בדומה צום "שעיר המשתלח" - אין צוגאב
צו דעם וואס דער שעיר איז תחילתו בפנים
- (וואס קען אויך מוסבר ווערן על פי שכל,
אז דורך אוועקשיקן דעם שעיר "אל ארץ
גזירה" ווערן אויך אוועקגעשיקט "כל
עוונותם" דערמיט וואס "ונשא השעיר
עליו") ווייל, אין היפך צו שעיר המשתלח,
איז די פרה אדומה שייך "לה", און
דערפאר איז (א) "מצותה בסגן", (ב) "והזה
אל נכח פני אהל מועד", און (ג) "קראה
הכתוב חטאת לומר שהיא כקדשים". קומט
דאך במילא אויס, אז פרה אדומה האט
לגמרי קיין ארט ניט אין שכל. און דערפאר
ווערט זי ניט נכלל אין "חקותי" לשון רבים,
וועלכע מיינען אזעלכע חוקים וואס האבן
עפעס יע אן ארט אין שכל".**

**(6 ולא מצד הדבר והיפוכו ש"מטהרת את
הטמאים ומטמאה את הטהורים" שהרי
בזה: א) שוה הוא לשאר החוקים שבמדרש
שם, ב) ה"יצה"ר משיב",**

הזאת לעד בבני ישראל אלא פילפולא בעלמא".

11) אבל ראה אוה"ח שם [נעתק לעיל הערה 6].

12) ראה ד"ה זאת חוקת תרע"ג בסופו "והיינו כנ"ל, להיות דשלמה הי' נשמה דאצי, המשיך את האור כמו שהוא במדרי' האצי, וע"כ הי' הגילוי בכללוי בחי המל' . . ומ"מ, פרשת פרה אדומה לא עמד עלי' . . וע"כ לא עמד שלמה ע"ז, דעם היות שהי' בבחי' אצי, הרי כ"ז הוא רק הארה לבד, אבל עצמות החכ' ה"ז למע' מע' כו', וע"ז לא עמד בחכמתו כו'. ומ"מ אמרתי אחכמה, להיות שהיא הארה שמעין העצם, ע"כ אמרתי אחכמה כו', אבל לא עמד עלי' כו'. וא"ז סותר למש"א מה חסרת, דמאחר שזהו מה שמובדל בערך מהשתל', א"ז חסרון בסדר השתל' כו' . . וזהו שהקדים ואמר זאת חקת התורה, דחקה היא שלמע' מטו"ד, ואין הכוונה שהוא למע' מטו"ד לגמרי, רק שאין זה דעת שבעולם, דהדעת שבעולם הוא בחי' הדעת שבס' השתל', ודעת זה הוא שמובדל מסדר השתל', והוא בחי' עצמות החכ' ממש כו"ו עיי"ש.

אבל ראה אוה"ת לקהלת ע' רנד. ד"ה יבחר לנו תש"ג פי"א "דהנה יש שכל נעלם ושכל מופלא וההפרש ביניהם הוא דשכל נעלם הרי ההעלם הוא שבערך הגילוי ויבוא לפעמים לידי גילוי וכנודע בענין העלם וגילוי שהן בערך זל"ז. אמנם מופלא הוא שמובדל ומופרש לגמרי שאינו בגדר גילוי ולא יבוא לעולם לידי גילוי וזהו דכתיב לא נפלאת היא ולא רחוקה היא כי רחוקה היא ע"ד אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני. דמ"מ אמרתי אחכמה דיש בזה איזה ידיעה ורק דאינה מושג לתכליתה ואמיתתה וכדאי' במד"ר (במדבר פי"ט) אמר שלמה על כל אלה עמדתי ופרשה של פרה אדומה חקרתי ושאלתי ופשפשתי אמרתי אחכמה הרי מ"מ חקר שאל ודרש בזה, אבל נפלאת היא שמופלא ומובדל לגמרי דגם אפס קצוהו אינו ידוע ולא יוכל לבוא לידי גילוי כלל" עיי"ש בארוכה.

מטמאה . . וכשם שנטהרו באפרו . . כך ולקחו לטמא" (ואף שפי' זה הוא "מ"א העתקתי מיסודו של ר"מ הדרשן" - מכיון שרש"י מעתיקו בפ"י עה"ת מוכח ששייך גם לדרך הפשט, היינו לשכל הפשוט)".

7) הפירוש ב"זאת חוקת התורה" דפ' מטות (לא, כא "ויאמר אלעזר הכהן אל' אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חקת התורה אשר-צוה ה' את-משה"י) - **ראה לקו"ש שם ע' 183 ואילך. ועפ"י המבואר לקמן בפנים (ס"ז-ח) החוקה דטהרת פרה אדומה, יובן גם שם.**

8) במדב"ר שם, ו "ויקחו אליך פרה אדמה. אמר רבי יוסי ברבי חנינא, אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה לך אני מגלה טעם פרה, אבל לאחר, חקה".

תנחומא ח "ויקחו אליך. רבי יוסי בר חנינא אמר, אמר ליה הקדוש ברוך הוא למשה, אני מגלה לך טעם פרה. אבל לאחרים, חקה".

9) מ"א ה, יא "ויחכם מכל-האדם מאיתן האזרחי והימן וכלכל ודרדע בני מחול ויהי שמו בכל-הגוים סביב". **וממשיך שם: "מאיתן האזרחי והימן וגו'". ובפרש"י שם (מפסיקתא): הימן זה משה** וז"ל שם ד"ה בני מחול: היו יודעים ליסד מזמורים האמורים במחולות שיר, שהיו הלויים אומרים על דוכנם מזמורים שיסדו בספר תהלים: משכיל לאיתן האזרחי; ומשכיל להימן האזרחי. מדרש אגדה בפסיקתא: מכל האדם זה אדם הראשון; איתן האזרחי זה אברהם; הימן זה משה; וכלכל זה יוסף; ודרדע זה דור המדבר; מחול שנמחל להם על מעשה העגל.

10) נדרים לח, א "אמר רבי יוסי ברבי חנינא לא ניתנה תורה אלא למשה ולזרעו שנאמר כתב לך פסל לך מה פסולתן שלך אף כתבן שלך משה נהג בה טובת עין ונתנה לישראל ועליו הכתוב אומר טוב עין הוא יברך וגו' . . ועתה כתבו לכם את השירה הזאת השירה לחודה למען תהיה לי השירה

תלמידיו ר' לזה דחיתה בקנה לנו מה אתה משיב, א' להם חייכם לא המת מטמא ולא המים מטהרים אלא גזירתו של הקב"ה הוא, א' הקב"ה חוקה חקקתי גזירה גזרתי ואין אתה רשאי לעבור על גזירתי זאת חוקת התורה".

14) פיה"מ להרמב"ם פ' חלק היסוד השביעי "והיסוד השביעי, נבואת משה רבינו עליו השלום. והוא שנאמין כי הוא אביהם של כל הנביאים אשר היו מלפניו ואשר קמו מאחריו – כולם הם תחתיו במעלה. והוא היה הנבחר מכל מין האדם, אשר השיג מידיעתו יתברך יותר מְּמָה שהשיג או ישיג שום אדם שנמצא או שְׁיִמָּצָא. וכי הוא, עליו השלום, הגיע התעלותו מן האנושות עד שהשיג המעלה הַמְּלָאכֹתִית ונכלל במעלת המלאכים. לא נשאר מסך שלא קרעו. ולא מְּנָעוּ מוֹנֵעַ גופני, ולא נתערב לו שום חֶסְרוֹן בין רב למעט. ונתבטלו ממנו הכוחות הדמיוניים והחושיים בהשגותיו, וְנִבְהַל כוחו המתעורר והמשתוקק, ונשאר שכל בלבד. ועל הענין הזה נאמר עליו שהוא מדבר עם השם יתברך בלא אֶמְצָעִיּוֹת מן המלאכים" עיי"ש.

וראה ר"ה כא, ב "רב ושמואל חד אמר חמשים שערי בינה נבראו בעולם וכולן ניתנו למשה חסר אחד שנאמר ותחסרהו מעט מאלקים, בקש קהלת למצוא דברי חפץ בקש קהלת להיות כמשה יצתה בת קול ואמרה לו וכתוב יושר דברי אמת ולא קם נביא עוד בישראל כמשה" עיי"ש.

15) ועפ"ז מובן התייוד בין ב' פירושי המדרש (אם ידע משה טעם פרה).
ומתורצת הערת המפרשים בזה.

16) לקו"ת ריש פרשתנו "וידבר הוי" וגו' זאת חקת התורה אשר צוה הוי" לאמר. . . גם להבין קצת ענין פרה אדומה שנאמר בה חקת התורה. אך הענין דהנה התורה נק' תורה שבכתב הקב"ה אומר ומשה כותב ודברי סופרים נק' תורה שבעל פה. אמנם חקת התורה לשון חקיקה (כמ"ש ברבות ר"פ זו חקה חקקתי), והיינו כמו שהתורה

וראה כלי יקר כאן "ומ"ש בפר' ואתחנן (ד) ו) כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל החקים האלה. וכאן משמע אדרבה שמונין על החקים תשובה לדבר כי יש חוקים שיכול השכל האנושי להשיג טעמים זולת שטעמים נסתר מכלל ההמון ונגלה הוא ליחידי שרידי הדור, ופרה זו טעמה נסתר מכל אדם שהרי שלמה ע"ה השיג הכל חוץ מן הפרה שאמר עליה והיא רחוקה ממני (קהלת ז כג) לפיכך האומות ששומעים חק הפרה לבד ודאי מונין עליה, ולהלן נאמר את כל החקים האלה כי השומעים כל החקים בכלל ויש בהם חקים שיש בהם טעם נגלה אזי המה יעידון יגידון גם על חק הנעלם כי יש בו סוד ויתלו החסרון בקוצר דעת המשיג" עיי"ש בארוכה.

13) קה"ר פ"ח, א (ה) "דבר אחר, מי כהחכם, זה משה, דכתיב ביה (משלי כא, כב): עיר גברים עלה חכם. ומי יודע פשר דבר, שפשר תורה לישראל. רבי מנא דשאב בשם רבי יהושע בן לוי אמר, על כל דבר ודבר שהיה הקדוש ברוך הוא אומר למשה, היה אומר לו טמאתו וטהרתו, וכיון שהגיע לפרשת (ויקרא כא, א): אמר אל הכהנים, אמר לפניו רבונו של עולם ואם נטמאו אלו במה הוא טהרתן, לא השיבו דבר, אותה שעה נשתנו פניו של משה, וכיון שהגיעו לפרשת פרה אדמה, אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, משה, אותה אמירה שאמרתי לך אמר אל הכהנים, ואמרת לי אם נטמאו במה היא טהרתן, ולא אמרתי לך דבר, זו היא טהרתן (במדבר יט, יז): ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת. אמר לפניו רבונו של עולם וכי טהרה היא, אמר הקדוש ברוך הוא, משה, חקה היא וגזרה גזרתי ואין בריה יכולה לעמד על גזרתי, דכתיב (במדבר יט, ב): זאת חקת התורה".

וראה פסיקתא (ופסיקתא דר"כ) פרה "א' לו ומה אתם עושין, א' לו מביאין עיקרין ומעשנין תחתיו ומרביצים עליה מים והיא בורחת. א' לו ולא ישמעו אזניך מה שפיך מדבר, כך הרוח הזה רוח טומאה היא, דכתי' וגם את הנביאים ואת רוח הטומאה וגי (זכריה יג:ב). וכיון שיצא אמרו לו

היא בשרשה ומקורה ששם היא בבחי' אותיות החקיקה שהוא מדרגה עליונה מבחי' התלבשותה במדרגת שנק' אותיות הכתב . . והיינו לפי שמצות פרה אדומה הוא כללות התורה כמשי"ת ולזאת ירדה הנשמה ממקום כבודה בג"ע ונתלבשה בגוף החומרי כדי לעשות את התורה. וזהו ויצונו ה' לעשות את כל החקים האלה כו' וזהו ועשיתם אתם וכתוב שמרתם את חקתי כו' אשר יעשה אותם האדם שהאדם הוא העושה אותן למצות וחוקים שממשיך אותן מבחי' אותיות החקיקה בבחינת תורה שבכתב ועיי"ז וחי בהם" עיי"ש בארוכה.

17) בא יב, מג "ויאמר ה' אל־משה ואהרן זאת חקת הפסח כל־בן־נכר לא־יאכל בו".

וראה שמו"ר (פ"ט, ב): שניהם דומים זל"ז בזה נאמר כו' וז"ל שם: "דבר אחר, זאת חקת הפסח, זה שאמר הכתוב (תהלים קיט, פ): יהי לבי תמים בחקידך . . דבר אחר, יהי לבי תמים בחקידך, זה חקת הפסח וחקת פרה אדמה, למה, ששניהן דומין זה לזה, בזה נאמר: זאת חקת הפסח, ובזה נאמר (במדבר יט, ב): זאת חקת התורה, ואי אתה יודע איזו חקה גדולה מזו. משל לשתי מטרונות דומות שהיו מהלכות שתיהן כאחת נראות שוות, מי גדולה מזו אותה שחברתה מלוה אותה עד ביתה והולכת אחריה. כך בפסח נאמר בו: חקה, ובפרה נאמר בה: חקה, ומי גדולה, הפרה, שאוכלי פסח צריכין לה, שנאמר (במדבר יט, יז): ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת, הוי: כל בן נכר לא יאכל בו".

18) ראה אוה"ח כאן.

19) ראה (בהבא לקמן) בארוכה לקו"ש ח"ד ע' 1056 ואילך ובהנסמן שם [אינו נעתק מפני האריכות]. ח"ח ע' 129 ואילך "דער ביאור אין דעם בדרך אפשר: דער אלטער רבי זאגט אין לקו"ת אויפן פסוק זאת חקת התורה, אז מצות פרה אדומה איז כללות התורה, און איז דארט מבאר, אז דער חיבור פון "רצוא" און "שוב" - וואס דאס איז אן ענין עיקרי בכל המצות - דריקט זיך אויס ביי דער מצוה פון פרה

אדומה אין אן אופן גלוי. ולכאורה: לויט פרש"י אז מיטן לשון "זאת חקת התורה" מיינט דער פסוק צו מדגיש זיין אז פרה אדומה איז די איינציקע חקה פון גאנץ תורה - ובמילא, אויך אויסגעטיילט פון אלע מצות התורה (אפי' פון חוקים) - היינט ווי איז עס מתאים מיטן פי' אז "זאת חקת התורה" ווייזט גאר אויף דער שייכות אירער (און) צו אלע מצות? . . דער ביאור אין דעם: דורך אראפברענגען דעם פירוש רש"י, איז דער רבי אויסן צו ברענגען א רא"י (ניט בלויז צום ענין וואס איז דארט מבואר פריער אז חוקים זיינען א גזה"כ, נאר) אויך צו דעם וואס ער זאגט ווייטער, אז אויך די מצות שכליות דארף מען מקיים זיין בקב"ע אזוי ווי חוקים:

וויבאלד אז די ווערטער "זאת חקת התורה" האבן אין זיך אויך דעם פי' אז מצות פרה אדומה איז "כללות התורה", איז דערפון מוכח, אז אלע מצות, ד. ה. די פרטים, דארף מען מקיים זיין מיט קב"ע (וואס איז העכער פון שכל לגמרי) פונקט ווי מ'איז מקיים דעם כלל - די חוקה פון פרה אדומה, ווייל פרטים קומען ארויס פון (און זיינען בדומה צו) דעם כלל" עיי"ש בארוכה.

חי"ג ע' 67 "ויובן זה בהקדים הפי' הידוע במה שנאמר "זאת חוקת התורה" (דלכאוי הול"ל "זאת חוקת הפרה"), שהמצוה דפרה אדומה יש בה תוכן הנמצא ב"התורה" בכלל, וזהו "זאת חוקת התורה" - זאת החוקה שבפרה שהיא החוקה דהתורה כולה. ומבואר בזה בארוכה, דהא בהא תליא; מצוה זו להיותה "חוקה" (ואפילו בערך שאר המצוות שבסוג החוקים), לכן (ובזה גופא) היא כללות כל המצות.

והטעם: כל המצות מהותן הוא רצון העליון, שלמעלה מבחי' חכמה וטעם. וגם המצות שיש עליהן טעם, הרי אין הענין שמהותן הוא החכמה, אלא שרצון העליון ב"ה נמשך ונתלבש בבחינת חכמה וטעם, אבל מהותן העצמי, גם לאחר ההתלבשות, הוא רצון העליון. ולכן קיומן של כל המצות - גם אותן המובנות עפ"י טעם ודעת - צריך

ב"ה כי שם חכמה מורה על מקור השכל וההבנה ולכן אמרו בזהר דאורייתא מחכמה נפקת כי טעמי מצות לא נתגלו והם למעלה מהשכל וההבנה. וגם באיזהו מקומן שנתגלה ונתפרש איזה טעם המובן לנו לכאורה אין זה הטעם המובן לנו לבדו תכלית הטעם וגבולו אלא בתוכו מלובש פנימיות ותעלומות חכמה שלמעלה מהשכל וההבנה" עיי"ש בארוכה)

(21) ראה לקו"ש חי"ז ע' 319 ואילך "אין תורה זיינען דאך אלע ענינים מכוון ומדוייק בתכלית, איז וויבאלד אז עמל תורה הייסט מיט'ן לשון חוקה, דער זעלבער לשון וועלכער עס ווערט באנוצט אויף מצות שלמעלה מהשכל, איז דאס גופא א הוכחה, אז דער טעם וואס עמל תורה הייסט חוקה, איז (ניט בלויז מצד דעם וואס זי איז א עבודה קשה כנ"ל, נאר אויך) מצד דעם וואס דער עמל תורה איז פארבונדן מיט למעלה מהשכל; אע"פ אז דער לימוד פון תושבע"פ מוז זיין אין הבנה והשגה דוקא, און אויב מען פארשטייט ניט וואס מען לערנט, קען מען אויף דעם קיין ברכת התורה ניט מאכן - אעפ"כ איז דער עמל תורה פארבונדן מיט למעלה מהשכל. . און דאס איז אין צוויי ענינים: א) דער "עמל בתורה" דארף זיין מערער ווי עס לייגט זיר בשכלו. . ב) דער עמל בתורה בריינגט אים צו דער הנחה והשגה אז אויך די ענינים וועלכע ער פארשטייט יא בשכלו, זיינען אין אמת'ן העכער פון השגה. . וכמאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר, אז אויך די ענינים מושגים זיינען אזוי ווי חוקים" עיי"ש.

(22) ראה שער היחוד והאמונה פ"ד "והנה כמו שמדה זו היא שבחו של הקב"ה לבדו שאין ביכולת שום נברא לברוא יש מאין ולהחיותו וגם מדה זו היא למעלה מהשכלת כל הברואים והשגתם שאין כח בשכל שום נברא להשכיל ולהשיג מדה זו ויכלתה לברוא יש מאין ולהחיותו. . וכשם שאין ביכולת שום שכל נברא להשיג בוראו כך אינו יכול להשיג מדותיו וכמו שאין ביכולת שום שכל נברא להשיג מדת גדולתו שהיא היכולת לברוא יש מאין" עיי"ש.

להיות באופן זה דוקא: צריך לקיימן לא מפני שהשכל והדעת מחייבן, אלא (כנוסח ברכות המצות) מפני ש"צווננו" - מפני שכך גזר רצון העליון. וזוהי כוונת הכתוב "זאת חוקת התורה": עם שהמצוות נחלקות בד"כ לגי' סוגים, חוקים עדות ומשפטים הרי מהותן העצמית של כל מצות התורה - גם הסוגים דעות ומשפטים - היא "חוקה": ולא עוד אלא שכולן הן בבחי' "זאת חוקת (התורה)" - החוקה דפרה אדומה שאפילו שלמה החכם מכל אדם אמר ע"ז אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני - למעלה לגמרי מגדר החכמה" עיי"ש.

(20) כי הרצון, גם כשיש עליו טעם, נשאר במהותו ובפשיטותו (ראה ד"ה ואני תפלתי תרצ"ד "ולכן הנה הרצון יכולים לגלותו בתיבה אחת, רוצה או אינו רוצה, דהשכלה א"א לגלותה בתיבה אחת ורצון יכולים לגלותו בתיבה אחת, כי תיבה זו דרוצה או אינו רוצה מגלה כל עצם מהותו כמו שהוא ואין צריכים יותר. . אבל בתיבת רוצה או אינו רוצה הרי יש בזה כל ענין הרצון, והיא בכל ענין בשוה, הן אם יהי' ענין דעשי' או יהי' ענין דהשכלה, להיות כי הרצון אין בו התחלקות ומהאי טעמא הנה גם כשהרצון בא בבחי' טעם לרצון שאז הרי הרצון בא בהתחלקות להיותו בא בטעם, וגם בא בריבוי טעמים, מ"מ הנה הרצון בעצם אינו מתחלק בזה, והיינו דבזה שהרצון בא בטעם או בטעמים הוא עצמו אינו מתחלק, ועם היות שהטעמים נמצאים מן הרצון דזהו"ע אמרם ז"ל אי בעי טעין הכי, שזהו מחמת הרצון וכאשר אנו רואים במוחש דכאשר הרצון הוא בתוקף ימציא טעמים יותר ובעומק יותר, ומ"מ הרצון בעצם אינו מתחלק בזה ונשאר בפשיטותו, וטעם הדבר הוא לפי שכח הרצון הוא בבחי' פשיטות בעצם והפטוט הוא מופשט" עיי"ש בארוכה.

ועייג"כ אגה"ק סי"ט (קכח, א) "ולכן ג"כ הן הן המתגלות לנביאים בבחי' התגלות ממש ובתוכן מלובש אור הבינה שהיא בחי' הבנת האלהות מאור [נ"א ואור] א"ס ב"ה ובתוכה מלובשים אחוריים דחכמה שהיא מדרגה שלמעלה מהשכל וההבנה באלהות

היא יודעת הבורא דעה שאין כח בני האדם המחברים מגלם וצורה יכול להשיג ולידע כמותה. והכל אינן יודעין הבורא כמו שהוא יודע עצמו". ובכ"מ.

(23) איוב כח, כא "ונעלמה מעיני כל-חי ומעוף השמים נסתרה".

וראה תניא קו"א סד"ה דוד זמירות "אבל פנימית שבעומק שהוא פנימית התורה היא מיוחדת לגמרי באור א"ס ב"ה המלוּבש בה בתכלית היחוד ולגבי א"ס ב"ה כל העולמות כלא ממש ואין ואפס ממש כי אתה הוא עד שלא נברא העולם וכו' והלכך גם לפנימיות התורה אין לשבחה כלל בתהלת חיות כל העולמות מאחר דלא ממש חשיבי ובבחי פנימיותה אינה שמחת לבב אנוש ושעשועיו אלא כביכול שמחת לב ושעשוע המלך הקב"ה שמשמעו בה כי אלקים הבין דרכה וידע מקומה ומעלתה בידיעת עצמו כביכול אבל נעלמה מעיני כל חי כמ"ש בפני לא יראו דהיינו בחי פנימיותה כמ"ש בשם האריז"ל.

וז"ש"ה ואהי אצלו שעשועים אצלו דוקא. משחקת לפניו לפניו דוקא דהיינו בבחי פנימיותה וע"ז אמר ואהיה אצלו אמון אל תקרי אמון אלא אומן כו' ועל בחי אחוריים אמר משחקת בתבל ארצו ושעשועי את בני אדם כי התורה ניתנה בבחי פנים ואחור כדכתיב במגילה עפה דזכריי והיא כתובה פנים ואחור ולפי שתפס דוד בבחי אחוריים לכך נענש בשכחה הבאה מן בחי אחוריים ונעלם ממנו לפי שעה מ"ש עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו לחבר וליחד את הכתפיים שהן בחי אחוריים אל עבודת הקדש היא חי"ע בבחי פנים שמשם נמשכו הלוחות שבארון כמ"ש כתובים משני עבריהם כו' וכמ"ש בירושלמי דשקלים שלא היתה בהן בחי פנים ואחור ע"ש".

(24) אולי יש ליישב עפ"ז הסתירה במו"נ ח"ג פי"ג "והיא מה התכלית בהיותו עובד והוא ית' לא יוסיף שלמות אם יעבדוהו כל מה שברא וישיגוהו תכלית ההשגה ולא ישיגוהו חסרון אם לא יהיה זולתו נמצא

שם פ"ח "אבל באמת הקדוש ב"ה הוא רם ונשא וקדוש שמו כלומר שהוא קדוש ומובדל ריבוא רבבות עד אין קץ ותכלית מדרגות הבדלות למעלה מעלה מערך וסוג ומין כל התשבחות והמעלות שיוכלו הנבראים להשיג ולצייר בשכלם כי המעלה ומדרגה הראשונה אצל הנבראים היא החכמה שלכן נקראת ראשית כי באמת היא ראשית ומקור כל החיות בנבראים כי מהחכמה נמשכות בינה ודעת ומהן נמשכות כל המדות שבנפש המשכלת כמו אהבה וחסד ורחמים וכיוצא בהן וכנראה בחוש שהקטן שאין בו דעת הוא בכעס תמיד ואכזרי וגם אהבתו היא לדברים קטנים שאין ראוי לאהבם מפני שאין בו דעת לאהוב דברים הראויים לאהבם שהאהבה כפי הדעת" עיי"ש.

(23*) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"א ה"י "מהו זה שבקש משה רבנו להשיג כשאמר הראני נא את כבודך, בקש לידע אמתת המצאו של הקדוש ברוך הוא עד שיהיה ידוע בלבו כמו ידיעת אחד מן האנשים שראה פניו ונחקה צורתו בלבו שנמצא אותו האיש נפרד בדעתו משאר האנשים. כך בקש משה רבנו להיות מציאות הקדוש ברוך הוא נפרדת בלבו משאר הנמצאים עד שידע אמתת המצאו כאשר היא. והשיבו ברוך הוא שאין כח בדעת האדם החי שהוא מחבר מגוף ונפש להשיג אמתת דבר זה על בריו. והודיעו ברוך הוא מה שלא ידע אדם לפניו ולא ידע לאחריו. עד שהשיג מאמתת המצאו דבר שנפרד הקדוש ברוך הוא בדעתו משאר הנמצאים. כמו שיפרד אחד מן האנשים שראה אחוריו והשיג כל גופו ומלבשו בדעתו משאר גופי האנשים. ועל דבר זה רמז הכתוב ואמר וראית את אחרי ופני לא יראו".

פ"ב ה"ח "וכל הצורות האלו חיים ומכירין את הבורא ויודעים אותו דעה גדולה עד למאד. כל צורה וצורה לפי מעלתה לא לפי גדלה. אפלו מעלה הראשונה אינה יכולה להשיג אמתת הבורא כמו שהוא אלא דעתה קצרה להשיג ולידע אבל משגת ויודעת יותר ממה שמשגת ויודעת צורה שלמטה ממנה. וכן כל מעלה ומעלה עד מעלה עשירית גם

26) ראה לקו"ש ח"ג ע' 1014 ואילך "עס שטייט אין לקוטי תורה אז דער עיקר פון אמונה איז אין די מדריגות פון אלקות וואו שכל קען ניט משיג זיין. אין די דרגות וואס שכל קען באגרייפן מוז זיין אויך השגה. ערשט נאך זיין שלימות ההשגה, ווי הויך זיין שכל קען נאר דערגרייכן, אין די העכערע דרגות וואס שכל קען ניט משיג זיין, דארט איז דער ארט פון זיין אמונה. . פון דעם איז פארשטאנדיק, אז וויבאלד אין שכל זיינען פאראן עליות מדרגא לדרגא, ווי עס שטייט "ימים ידברו ורוב שנים יודיעו חכמה", איז וואס די השגה ווערט העכער, איז אויך די אמונה - אין העכערע בחינות; די ענינים אויף וועלכע ער האט פריער געדארפט אמונה, זיינען שוין ביי אים אראפגעקומען אין השגה, און זיין איצטיקע אמונה איז אין העכערע דרגות אין אלקות".

27) ראה גם ערבי נחל פרשתנו (לבעהמ"ס לבושי שרד שהובא במאמרי הצ"צ) [אינו נעתק מפני האריכות].

28) ר"פ קדושים "קדושים תהיו הווי פרושים מן העריות ומן העבירה שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה לשון רש"י (רש"י על ויקרא י"ט:ב') אבל בתורת כהנים (פרשה א ב) ראיתי סתם פרושים תהיו וכן שנו שם (שמיני פרק יב ג) והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני כשם שאני קדוש כך אתם תהיו קדושים כשם שאני פרוש כך אתם תהיו פרושים ולפי דעתי אין הפרישות הזו לפרוש מן העריות כדברי הרב אבל הפרישות היא המוזכרת בכל מקום בתלמוד שבעליה נקראים פרושים והענין כי התורה הזהירה בעריות ובמאכלים האסורים והתירה הביאה איש באשתו ואכילת הבשר והיין א"כ ימצא בעל התאווה מקום להיות שטוף בזמת אשתו או נשיו הרבות ולהיות בסובאי יין בזוללי בשר למו וידבר כרצונו בכל הנבלות שלא הזכיר איסור זה בתורה והנה יהיה נבל ברשות התורה לפיכך בא הכתוב אחרי שפרט האיסורים שאסר אותם לגמרי וצוה בדבר כללי שנהיה פרושים מן המותרות ימעט במשגל כענין שאמרו

כלל? ואם יאמר אין זה לשלמותו אבל לשלמותנו כי הוא הטוב לנו והוא שלמותנו - התחייב השאלה בעצמה ומה תכלית מציאותנו בזה השלמות? אי אפשר בהכרח מבלתי שיגיע הענין בנתינת התכלית אל "כן רצה האלוה" או "כן גזרה חכמתו" וזהו האמת. וכן תמצא 'חכמי ישראל' סדרו בתפילותיהם באמרו "אתה הבדלת אנוש מראש ותכירהו לעמוד לפניך כי מי יאמר לך מה תעשה? ואם יצדק מה יתן לך?". הנה בארו שאין שם תכלית אלא רצון לבד" עיי"ש

לפכ"ה שם "ודע שאשר סבלו זאת ההרחקה עד שהיו פעולות האלוה ית' אצלם כפעולות ההבל אשר לא יכון בהם תכלית כלל אמנם ברחו משום אותם נמשכות אחר חכמה שלא יביא אל המאמר בקדמות העולם וסגרו השעה בזה. וכבר הודעתך דעת תורתנו בזה הענין והוא שראוי להאמינו שאין הרחקה באמרנו שכל אלו הפעולות - מציאותם והעדרם נמשך אחר חכמתו ית' ואנחנו נסכול הרבה מאפני החכמה בפעולותיו.

ועל זה הדעת יוסדה 'תורת משה רבנו' כולה - בו התחילה "וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד" ובו השלימה "הצור תמים פעלו וגו'" - ודעהו. וכשתחקור זה הדעת והדעת הפילוסופי בהסתכל כל הפרקים הקודמים בזה המאמר הנתלים בזה הענין לא תמצא ביניהם מחלוקת כלל בדבר מחלקי המציאות כולם ולא תמצא מחלוקת אלא במה שבארנוהו מקדמות העולם אצלם וחיודשו אצלנו" עיי"ש.

25) לשון שהובא בכ"מ והוא במדרש תהלים (באבער) ט, ב "ביקש שלמה לעמוד על עסקי פרה דאמר ר' יצחק כל העוסקין בפרה מטמאין בגדים והיא עצמה מטהרת טמאין. אמר לו (שם) וכתוב יושר דברי אמת. כבר כתבתי על ספרו של יושר שנאמר (יהושע י ג) הלא היא כתובה על ספר הישר. עשה בישרות עשה בתמימות גזרה גזרתי חקות חקתי ואין מי שיהרהר אחריה דכתיב (במדבר יט ב) זאת חקת התורה".

(ברכות כב) שלא יהיו תלמידי חכמים מצויין אצל נשותיהן כתרנגולין ולא ישמש אלא כפי הצריך בקיום המצוה ממנו ויקדש עצמו מן היין במיעוטו כמו שקרא הכתוב (במדבר ו ה) הנזיר קדוש ויזכור הרעות הנזכרות ממנו בתורה (בראשית ט כא) בנח ובלוט" עי"ש.

29) מגילה ו, ב "ואמר רבי יצחק אם יאמר לך אדם יגעתי ולא מצאתי אל תאמן לא יגעתי ומצאתי אל תאמן יגעתי ומצאתי תאמן".

30) סנהדרין צז, סע"א "כי הא דר' זירא כי הוה משכח רבנן דמעסקי ביה אמר להו במטותא בעינא מנייכו לא תרחקוה דתנינא גי באין בהיסח הדעת אלו הן משיח מציאה ועקרב".

31) ראה אגה"ק ס"ד "שלכן אהבה זו היא מעומקא דלבא מנקודה פנימית ממש כנ"ל ולמעלה מבחינת הדעת ולכן משיח בא בהיסח הדעת לכללות ישראל והיא גילוי בחינת נקודה פנימית הכללית ויציאת השכינה הכללית מהגלות והשביה לעד ולעולמי עולמים. . והוא גם כן בבחי' היסח דעת האדם כי בחינה זו היא למעלה מדעת האדם והתבוננותו בגדולת ה' רק היא בחינת מתנה נתונה מאת ה' מן השמים מהארת בחי' פנים העליונים כמ"ש יאר ה' פניו אליך וכמ"ש ומל ה' אלקיך כו" עי"ש.

32) שערי אורה ד"ה בכ"ה בכסלו פנ"ד ואילך "ויובן זה בתוס' ביאור מדמיון ההפרש שמצינו בין תלמוד בבלי לתלמוד ירושלמי דהנה ארז"ל ע"פ במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי. . כידוע שבא"י היו לומדים הלכות פסוקות בלי פלפול עמוק וארוך כ"כ רק מאשר נצרך לבאר טעמי ההלכות על בורין היו מקובלים בזה איש מפי איש. . אבל בני בבל כל התלמידים עיקר עסקיהם הי' דוקא בפלפול ברוב קושיות ותירוצים על כל הלכה ודין בעומק רב עד שהוציאו לאור כל דין ודין לאמתתו ונתחדשו מפלפול זה ריבוי דינים מחודשים לגמרי. . ולכך א' במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי שנק' מחשכים כמו

ההולך בחשך שלא יראה אור כך לא יוכלו לעמוד על אמתית הטעם של הלכה כי הנה עיקר הפלפול הוא שכל דבר הלכה ודין לא יעלה בהשקפה ראשונה שמשגי הטעם שבה לאמתתו להניח הדבר בהסכם אדרבה יקשה בעיניו מיד על הטעם ויהי קשה לו מאד להבין להשיג עומק המושג בה. . ובזה יש ריבוי מדרגות בין הפלפולין יש שהקושיות רבות לסתור מה שבא בהשגה שנית אחר ביטול השגה הראשונה וכן אחר ביטול השגה שניה יבא להשגה שלישית יותר טוב יסתור גם זה בקושיות וזהו העלם אחר העלם עד שיארך הפלפול כמו כ"ד קושי' וכ"ד פרוקי' כו' שהוא טורח ויגיעת השכל בעילוי אחר עילוי. . אך לאחר שיתרץ כל ריבוי הקושיות וסתירות ויבא לתכלית עומק אמתית הטעם של ההלכה זהו הנקי פלפול גדול ואם יבא לאמתת הדבר בלא טורח רב בקושיות ותירוצים כ"כ יקרא פלפול קטן כו" עי"ש בארוכה.

המשך תרס"ו ד"ה ויתן לך "והנה כמו כללות ההפרש בין לוחה"ר ללוחה"א, שזהו ההפרש בכלל בין תושב"כ לתושב"פ, דתושב"כ הוא בחי' הכלל דתורה, ובתושב"פ נפרטו הפרטים דוקא. . כמו"כ בתושב"פ גופא יש הפרש בזה בין תלמוד בבלי לתלמוד ירושלמי. דהנה, בתלמוד בבלי העיקר הוא הפלפול בריבוי קושיות והעלמות עד שבא על הסברא האמיתית, משא"כ תלמוד ירושלמי ברובם הם הלכות פסוקות בלי פלפול דעיקר ענין הפלפול הוא, אשר השגה הראשונה שמשגי בהענין" עי"ש בארוכה.

ד"ה אמר רבא תש"ח פי"א "דזהו ההפרש בין בבלי לירושלמי דתלמוד בבלי הוא בחי' בינה ותלמוד ירושלמי בחי' חכ'. וביאור הענין דהנה ארז"ל (סנהדרין כד' א) במחשכים הושיבני כו' אמר ר' ירמי' זה תלמוד בבלי. . אך הענין כידוע שבא"י היו לומדים הלכות פסוקות בלי פלפול עמוק וארוך כ"כ. . אבל בני בבל כל התלמידים עיקר עסקיהם הי' דוקא בפלפול ברוב קושיות ותירוצים על כל הלכה ודין בעומק רב עד שהוציאו לאור כל דבר ודבר לאמתתו, ונתחדשו מפלפול זה ריבוי דינים

מחודשים לגמרי . . . וכל שיעמיק השכל בעילוי יותר, יותר הדבר בא בהעלם והעדר אור אמיתי ההלכה על בורי'. אך לאחר שיתרץ כל ריבוי הקושיות יבוא לאמיתית הדבר" עיי"ש בארוכה.

33) ראה בחינות עולם ח"ז [צ"ל ח"ח] פ"ב
"ותכלית מה שנדע בדך שלא נדעך" עיי"ש.

עיקרים מ"ב ספ"ל "ובזה נשער בגודל השמחה והערבות שיש אצלו יתברך בהשגת עצמותו, שיש בו שלמיות בלתי תכלית וכל אחד מהם נצחי בלתי בעל תכלית בחשיבות, ועל כן אי אפשר שישגי עצמותו שום נמצא זולתו, כמו שאמר החכם כששאלו אותו אם היה יודע מהות האל, והשיב אלו ידעתיו הייתיו, כלומר כי אין מי שישגי עצמותו אלא הוא יתברך עם היות מציאותו נגלית מצד מעשיו תכלית ההגלות, ישתבח מי שנצחנו בשלמותו ונעלם ממנו עם חוזק הראותו, כמו שיעלם מחלושי הראות השגת אור השמש ונעימותו, וחסרון השגתם לא יורה על העדר מציאותו, ותכלית מה שישגי ממנו יתברך שאי אפשר להשיגו, כמאמר החכם תכלית מה שנדע בדך שלא נדעך".
של"ה קצא, ב [אינו נעתק מפני האריכות].

34) ועד"ז אי"מ בנוגע לכאו"א: שממדרש (במדב"ר יט, ו) "דברים המכוסין מכס בעולם הזה עתידים להיות צופים לעולם הבא כהדין סמיא דצפי" משמע שלעת"ל יתגלה לכאו"א, ואיך יתכן שיחסר (ועיי"ז) אז ענין עיקרי בישראל?

35) ראה לקו"ש ח"ג ע' 1015 באו"א קצת "פון דעם איז פארשטאנדיק, אז וויבאלד אין שכל זיינען פאראן עליות מדרגא לדרגא, ווי עס שטייט "ימים ידברו ורוב שנים יודיעו חכמה", איז וואס די השגה ווערט העכער, איז אויך די אמונה - אין העכערע בחינות; די ענינים אויף וועלכע ער האט פריער געדארפט אמונה, זיינען שוין ביי אים אראפגעקומען אין השגה, און זיין איצטיקע אמונה איז אין העכערע דרגות אין אלקות. לזיט דעם איז פארשטאנדיק, אז ס'איז שייך הליכה אויך אין חוקים. וואס זיין השגה אין מצוות ווערט העכער,

אלץ העכער ווערן ביי אים די חוקים. דאס וואס פריער איז ביי אים געווען חוקים, הייסט שוין היינט ביי אים ניט קיין חוקים, ווארום דאס איז שוין אראפגעקומען אין השגת שכלו. אזוי ווי מיר געפינען ביי משה רבינו, אז דער אויבערשטער האט אים געזאגט "לך אני מגלה טעם פרה" (דיר בין איך מגלה דעם טעם פון פרה אדומה). איז פון דאמאלס אן - בא משה רבינו, פרה אדומה שוין מער ניט געווען קיין חוקה. מ'קען אבער ניט זאגן אז ביי משה רבינו האט געפעלט ח"ו דער ענין פון חוקים - נאר ביי אים איז געווען דער ענין פון חוקים אין א העכערע דרגא" עיי"ש.

36) במדב"ר שם, ד "אמר רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי, על כל דבר ודבר שהיה אומר הקדוש ברוך הוא למשה אומר לו טמאתו וטהרתו, כיון שהגיע לפרשת (ויקרא כא, א): אמר אל הכהנים, אמר לו משה רבונו של עולם אם נטמא זה במה תהא טהרתו, לא השיבו. באותה שעה נתכרכמו פניו של משה, כיון שהגיע לפרשת פרה אדמה, אמר לו הקדוש ברוך הוא באותה שעה שאמרתי לך אמר אל הכהנים ואמרת לי אם נטמא במה תהא טהרתו לא השבתיך, זו טהרתו (במדב"ר יט, יז): ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת".

תנחומא שם ו (בסופו) "אמר רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי, על כל דבר ודבר שהיה הקדוש ברוך הוא אומר למשה, היה אומר לו: טמאתו וטהרתו. כיון שהגיע לפרשת אמר אל הכהנים וגו', אמר משה לפניו, רבונו של עולם, אם נטמא הכהן, במה תהא טהרתו. לא השיבו. באותה שעה נתכרכמו פניו של משה. כיון שהגיע לפרשת פרה אדמה, אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, אותה מדה שאמרתי לך אמר אל הכהנים, ואמרת לי, אם נטמא, במה תהא כפרתו, ולא השיבותיך זו היא כפרתו, ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת וגו'".

קה"ר שם "רבי מנא דשאב בשם רבי יהושע בן לוי אמר, על כל דבר ודבר שהיה הקדוש ברוך הוא אומר למשה, היה אומר לו טמאתו וטהרתו, וכיון שהגיע לפרשת

(ויקרא כא, א): אמר אל הכהנים, אמר לפניו רבונו של עולם ואם נטמאו אלו במה הוא טהרתן, לא השיבו דבר, אותה שעה נשתנו פניו של משה, וכיון שהגיעו לפרשת פרה אדמה, אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, משה, אותה אמירה שאמרתי לך אמר אל הכהנים, ואמרת לי אם נטמאו במה היא טהרתן, ולא אמרתי לך דבר, זו היא טהרתן (במדבר יט, יז): ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת. אמר לפניו רבונו של עולם וכי טהרה היא, אמר הקדוש ברוך הוא, משה, חקה היא וגזרה גזרתי ואין בריה יכולה לעמד על גזרתי, דכתיב (במדבר יט, ב): זאת חקת התורה".

(37) קה"ר שם.

(38) פסחים סז, א ואילך "רבי שמעון אומר, אינו צריך, הרי הוא אומר וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש, יאמר טמאי מת ואל יאמר טמאי זב, ואני אומר טמאי מתים משתלחין, זבין לא כל שכן. למה נאמר זב ליתן לו מחנה שניה. ויאמר זב ואל יאמר מצורע, ואני אומר, זבין משתלחין, מצורעין לא כל שכן, למה נאמר מצורע ליתן לו מחנה שלישית, כשהוא אומר בדד ישב הכתוב נתקו לעשה. מאי חומריה דזב מטמא מת? שכן טומאה יוצאה עליו מגופו. אדרבה: טמא מת חמור, שכן טעון הזאה שלישי ושביעי. אמר קרא טמא וכל טמא, לרבות טמא שרץ. וזב חמור מטמא שרץ. ומאי חומריה? כדאמרן. אדרבה, שרץ חמור, שכן מטמא באונס, אמרי כי האי גוונא זב נמי טמויי מטמי באונס כדרב הונא. דאמר רב הונא: ראייה ראשונה של זב מטמאה באונס. מאי חומריה דמצורע מזב, שכן טעון פריעה ופרימה, ואסור בתשמיש המטה. אדרבה זב חמור, שכן מטמא משכב ומושב, ומטמא כלי חרס בהיסט. אמר קרא זב, וכל זב, לרבות בעל קרי. ומצורע חמור מבעל קרי, ומאי חומריה, כדאמרן. אדרבה, בעל קרי חמור, שכן מטמא במשהו" עייש".

רמב"ם הל' ביאת מקדש פ"ג ה"ב ואילך "זה המחנה האמור כאן הוא מחנה שכינה שהוא מפתח עזרת ישראל ולפנים. שומע

אני שהמצרע והזב וטמא מת שלשתן במקום אחד. תלמוד לומר במצרע בדד ישב מחוץ למחנה מושבו זה מחנה ישראל שהוא מפתח ירושלים ולפנים. מה מצרע שטמאתו חמורה חמור שלוחו משלוח חברו. אף כל שטמאתו חמורה חמור שלוחו משלוח חברו. לפיכך משלחין את המצרע חוץ לשלשה מחנות שהוא חוץ לירושלים. מפני שהוא מטמא בביאה. מה שאין הזב מטמא: ומשלחין זבין וזבות נדות ויולדות חוץ לשתי מחנות שהוא חוץ להר הבית. מפני שהן מטמאין המשכב והמושב אפלו מתחת האבן מה שאין המת מטמא".

(39) וגם המת עצמו (פסחים שם. רמב"ם שם ה"ד "טמא מת אפלו המת עצמו מתר להכנס להר הבית שנאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו עמו במחנה הלוייה").

(40) בגמרא (שם) אי' זה ב"חומרי דזב מטמא מת", ובחומרי' דמצורע מזב "שכן טעון פריעה ופרימה ואסור בתשמיש" (שם, ב),

וברמב"ם חומרי' דזבין "מפני שהן מטמאין המשכב והמושב אפי' מתחת האבן" (שם ה"ג "ומשלחין זבין וזבות נדות ויולדות חוץ לשתי מחנות שהוא חוץ להר הבית. מפני שהן מטמאין המשכב והמושב אפלו מתחת האבן מה שאין המת מטמא".

וראה תוד"ה מאי חומרא - שם סז, סע"א "ה"ה דהוה מצי למימר שכן מטמא משכב ומושב וכלי חרס בהיסט כדלקמן אלא ניחא ליה למינקט חומרי דלא מצי למימר להו בסמוך גבי חומר בזב מבמצורע") **וחומרי' דמצורע "מפני שהוא מטמא בביאה" (שם ה"ב).**

אבל בפרש"י שם (סו, סע"ב "חמורין מטמאין מתים שהרי טומאה יוצאה עליהן מגופן אלא על כרחיך כי איצטריך זב ומצורע להיכא דאין טמא מת משתלח איצטריך") **הוא כפנים.**

(41) ראה גם לקו"ש ח"ח ע' 326 "ולאלו וכיוצא באלו יש להשיב עפמשני"ת בפרשת

עצמו טמא. וכבר דרשו בו רבים. וראה בארוכה בשיחה שלאח"ז (ע' 239 ואילך).

44) ראה רמב"ם סוף הל' מקואות "דבר ברור וגלוי שהטמאות והטהרות גזרות הכתוב הן. ואינן מדברים שדעתו של אדם מכרעתו. והרי הן מכלל החקים. וכן הטבילה מן הטמאות מכלל החקים הוא שאין הטמאה טיט או צואה שתעבר במים אלא גזרת הכתוב היא והדבר תלוי בכונת הלב. ולפיכך אמרו חכמים טבל ולא החזק כאלו לא טבל. ואף על פי כן רמז יש בדבר כשם שהמכון לבו לטהר כיון שטבל טהור ואף על פי שלא נתחדש בגופו דבר כך המכון לבו לטהר נפשו מטמאות הנפשות שהן מחשבות האון ודעות הרעות. כיון שהסכים בלבו לפרש מאותן העצות והביא נפשו במי הדעת טהור. הרי הוא אומר (יחזקאל לו כה) "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם". השם ברחמיו הרבים מכל חטא עון ואשמה יטהרנו אמין".

45) אדר"נ ספל"ד "עשרה נקראו חיים. הקב"ה (ירמיהו י': י"ג) וה' אלקים אמת הוא אלקים חיים. תורה נקראת חיים שנא' (משלי ג': י"ח) עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר. ישראל נקראו חיים שנא' (דברים ד': ד') ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום" עיי"ש.

46) ואתחנן (ד, ד) "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום" **הובא באדר"נ שם.**

47) ראה תניא ספכ"ד "הרי גם נפשו החיוני הבהמית המלובש' בגופו וכן גופו חוזרים ועולים מהס"א וקליפה זו ומתקרבים לקדושת נפש האלקית המלובשת בהם המאמינה בה' אחד וגם בשעת החטא היתה באמנה אתו ית' רק שהיתה בבחי' גלות ממש תוך נפש הבהמית מס"א המחטיאה את הגוף ומורידתו עמה בעמקי שאול למטה מטה תחת טומאת הס"א וקליפת ע"ז ה' ישמרנו ואין לך גלות גדול מזה מאיגרא רמה כו' וכמש"ל דשרש ומקור נפשו' כל בית ישראל הוא מחכמה

שבת העבר במדרש רבה (פיי"ט, ד) וז"ל: על כל דבר ודבר שהי' אומר הקב"ה למשה א"ל טומאתו וטהרתו כיון שהגיע לפי אמור אל הכהנים, א"ל משה רבש"ע אם נטמא זה במה טהרתו. לא השיבו. באותה שעה נתכרכמו פניו של משה. כיון שהגיע לפי פרה אדומה א"ל כו'. ולכאורה אינו מובן למה לא השיבו תיכף כמו בכל דבר. וביותר יוקשה דר' לוי, שהוא מארי דשמעתתא במררש רבה, אומר בגיטין (ס, א) שפי' אמור ופי' פרה אדומה נאמרו ביום אחד, וא"כ למה לא נסמכו להדדי. וי"ל בקצרה, בביאור מתחילה חילוק טומאת מת מכל הטומאות: דישראל נקראו חיים ע"ש ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים גוי (אדר"נ ספל"ד), - ולכן קודם החטא, שהי' ענין דבקות זו בכל העולם, כי הרי אמר אדה"ר לכל הנבראים בואו נשתחוה ונכרעה (זח"א רכא, ב. ועייגי"כ פדר"א פיי"א) לא הי' כלל ענין המיתה.

והנה כל זמן שלא נפסקה דביקות זו, אף שע"י החטאים והעונות נחלש חבל המקשר - בקל, לפי ערך, יכול לחזור ולהתחזק בדביקותו. משא"כ בעון מיתה שנכרת משרשו באלקים חיים (סש"ב ספכ"ד). ובזמן שישראל במדריגתם הרי מיתה זו הרוחנית גורמת גם מיתה גשמית (אגה"ת פ"ד-ו, ויעויין ג"כ קונטרס ומעין מאמר ו), ונותנת מקום לכל הלכות טומאת מת. ולכן בכל שאר הטומאות יכול הי' להשיבו תומ"י ע"ד הטהרה, כי לא נפסק החיבור עם מקום הטהרה לגמרי, ואין כאן הפסק הענין של השתלשלות ממדרי' למדרי'. משא"כ במיתה וטומאתה (ברוחניות ובגשמיות), שנפסק סדר ההשתלשלות וצ"ל המשכה מלמעלה מזה, ויש הפסק ודילוג בין הטומאה וטהרתה, בא הפסק גם באמירת דיניהם בתורה. וכידוע אשר אמירת ענין בתורה, הוא הוא הויתו, וכפירוש לשון חז"ל דברו חכמים בהוה (לקו"ת סד"ה ביום השמע"צ כו' כנישין) עיי"ש.

42) תניא רפ"ב.

43) וצע"ק מספרי זוטא הובא ביל"ש חוקת עה"פ הנוגע במת: נוגע במת טמא ואין מת

עילאה והוא ית' וחכמתו אחד וכו' והוא כמשל האוחז בראשו של מלך ומורידו למטה וטומן פניו בתוך בית הכסא מלא צואה שאין לך עלבון גדול מזה אפי' עושה כן לפי שעה שהקליפות וס"א נקראים קיא צואה כנודע". **אגה"ת פ"ד-ו** [אינו נעתק מפני האריכות].

48) ראה אגה"ת שם. קונט' ומעין מאמר ז
"והנה העכו"ם הנה כל קבלת שפעם הוא מאחוריים אבל ישראל מקבלים שפעם מהפנימית, אמנם מי שחטא ופשע וגרם סילוק הרצון ממנו ואז מקבל שפעו פדוגמת הבעלי חיים ונוטל חלק בראש ממה שהמשיך לסטרא אחרא, אבל השפעה זו נפסקת . . . וכמו כן גזרה חכמה שבתורה אופנים פרטים בשס"ה לא תעשה, שהן כמה וכמה דברים פרטים שמונעים ומסתירים להיות גילוי אור אין סוף ברוך הוא, וצריך להעביר את המונע מפל צד, והן האופנים פרטים שבמצות לא תעשה כמו לא תלבש שעטני (דברים כב. יא) ולא תאכל חלב וכדומה בכל השס"ה לא תעשה, שעל ידי הכפיה בהעדר עשיית הדבר ובזהירות בזה, הרי הוא מסיר את הקליפות וסטרא אחרא המונעים ומסתירים את הגילויים דאור אין סוף ברוך הוא" עיי"ש בארוכה.

49) תניא שם.

50) ראה לקו"ש שם, שמטעם זה לא אמר הקב"ה למשה הטהרה מטומאת מת ביחד עם טומאתו כבשאר הטומאות, כי מכיון שיש כאן הפסק ודילוג בין הטומאה והטהרה, בא גם הפסק באמירת דיניהם.

51) להעיר מתניא פל"ד: שזכה להיות אושפיזיכין לגבורה "אי לזאת אעשה לו משכן ומכון לשבתו הוא העסק בת"ת כפי הפנאי שלי בקביעות עתים ביום ובלילה כדת הניתנה לכל אחד ואחד בהלכות תלמוד תורה וכמאמר רז"ל אפי' פרק אחד שחרית כו' ובזה ישמח לבו ויגיל ויתן הודאה על חלקו בשמחה ובטוב לבב על שזכה להיות אושפיזיכין לגבורה פעמים בכל יום כפי העת והפנאי שלו כמסת ידו אשר הרחיב ה' לו".

52) ראה סנהדרין ר"פ חלק "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא שנאמר ועמד כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר . . . שלשה מלכים וארבעה הדיוטות אין להן חלק לעולם הבא שלשה מלכים ירבעם אחאב ומנשה" עיי"ש.

ובארוכה בהמובא בתשובות וביאורים (קה"ת, תשל"ד*) סי' ח' "והנה בתחלה יש לברר מש"ס ופוסקים, אשר אפשר הדבר שגם רשעים גמורים חמורים יבואו סוף סוף לזכות בתחיה" (משא"כ בג"ע, כני"ל). (והוא: א) תנן (סנה' צ, א) כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב כו' ואלו שאין להם חלק כו' ירבעם אחאב ומנשה כו'. ופסק הרמב"ם (הל' תשובה פ"ג) שכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב אע"פ שחטאו כו' ואלו הן שאין להם חלק כו' במה דברים אמורים שכל אחד מאלו אין לו חלק לעוה"ב, כשמת בלא תשובה, אבל אם שב מרשעו כו' אפילו כפר בעיקר כל ימיו ובאחרונה שב (עיין ירושלמי פאה פ"א ה"א) יש לו חלק לעוה"ב כו'. ומוסיף והולך: כל הרשעים והמומרים וכיו"ב שחזרו בתשובה כו' במטמוניות כו' אע"פ שעדיין שובב הוא שהרי בסתר שב ולא בגלוי מקבלין אותו בתשובה. עכ"ל . .

למטה מזה: מי שהוא מסוג אלו שאין להם חלק לעוה"ב ולא שב ולא התפללו עליו ולא נתנו צדקה עבורו אין לו חלק לעוה"ב דוקא כשלא נפרעו ממנו לאחר מיתה, אבל אם נפרעו ממנו הפרעון מצילו ומועיל לו, וכמרז"ל (סנה' מז, א) סימן יפה למת שנפרעין ממנו לאחר מיתה (דיש לו כפרה בכך, רש"י). ואפילו ברשעים חמורים ביותר מהני להו, כדאיתא שם (קג, ב ושם) שיהויקים ראוי הי' למנותו עם ירבעם אחאב ומנשה - ואדרבה הכעיס עוד יותר ממנשה - אלא שנתכפר לו ע"י שנתבזה אחרי מיתתו. וגדולה מזה מצינו בירושלמי (כלאים פ"ט ה"ג) דאפילו ירבעם וחבריו שמנו באותן שאין להם חלק לעוה"ב, הנה ע"י אשר - שנים רבות אחרי מיתתן - נשרף גופן נעשית בהם מדת הדין ובצירוף זכות הארץ יזכו לתחי"י עיי"ש בארוכה.

*** אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"א
ע' קמא ואילך. המו"ל.**

52) ועפ"ז י"ל דזה ש"לא ידח ממנו נדח" (הל' ת"ת פ"ד ס"ג "וכך אמרו חכמי הקבלה שכל התורה ומצות שאדם עושה בעודו רשע אף שמוסיף כח בקליפות לפי שעה מכל מקום כשיחזור אח"כ בתשובה בגלגול זה או בגלגול אחר כמ"ש כי לא ידח ממנו נידח אזי מוציא מהקליפה כל התורה והמצות וחוזרים לקדושה בחזרתו".

תניא ספ"ט "ולכן אמרו רז"ל לעולם יעסוק אדם וכו' שמתוך שלא לשמה בא לשמה בודאי שבודאי סופו לעשות תשובה בגלגול זה או בגלגול אחר כי לא ידח ממנו נדח אך כשעושה סתם לא לשמה ולא שלא לשמה אין הדבר תלוי בתשובה אלא מיד שחוזר ולומד דבר זה לשמה הרי גם מה שלמד בסתם מתחבר ומצטרף ללימוד זה ופרחא לעילא מאחר שלא נתלבש בו עדיין שום קליפה דנוגה ולכן לעולם יעסוק אדם כו' וכן הענין בתפלה שלא בכוונה כמ"ש בזה"ר" - הוא (גם) מצד הגוף. וראה לקמן הערה 58.

55) וראה תשובות וביאורים שם הערה 5 שמשפטות הסוגיא בירושלמי (כלאים פ"ט ה"ג) משמע, דאפילו ירבעם וחבריו גם גופם קם בתחה"מ

וז"ל שם: "אין להכריח דסוגית הירושלמי בזה היא דלא כהלכתא כי הש"ס דידן פליג עליי, וכדאיתא בר"ה (יז, א) אבל המינן כו' ושחטאו והחטיאו את הרבים כגון ירבעם בן נבט וחבריו יורדין לגיהנם ונדונין בה לדורי דורות, (ועיין לקמן ג"כ בזה) - די"ל דלא פליגי, ובר"ה כגון קאמר אבל לא הם ממש, כיון דבהם נעשה מדת הדין לאחר זמן. ועיין בסנה' (קד, ב) דורשי רשומות היו אומרים כולן (אפילו ירבעם וחבריו) באים לעוה"ב. ומשטחיות ל' הסוגיא שם משמע דפליגי אמתניי. אבל אין נ"ל דהאמוראים דהסוגיא בירושלמי ס"ל כדורשי רשומות ופליגי אמתניי דאין להם חלק - דמדאינו מזכיר בירושלמי מתניי דחלק כלל משמע דאינו ענין להשאלה. והטעם הוא כנ"ל,

שלאחר זמן נפרעו מהם ובהא גם מתניי דחלק מודה. והשאלה והספק שנסתפקו בירושלמי הוא רק אם הפרעון והזכות מספיקים הם.

עוד יש לחלק בין מתניי לירושלמי: דבחלק קאי בתחה"מ לנשמתם ולהגוף שלהם גם יחד וע"ז קאמר דירבעם וחבריו אינם קמים כי גופם כלה. ובירושלמי קאי בנשמתם שהיא תקום לתחה"מ אבל בגוף אחר, וע"ד מ"ש בס' הגלגולים פ"ה ובשער הגלגולים הקדמה יא - הובא דבריהם לקמן ס"ד, עיי"ש. וסמוכי סלדבר דהמשנה אין להם חלק לעוה"ב ג' מלכים ירבעם כו' אינה מדברת בנשמתם, הוא ממשנה חברתה באותו פרק ובאותו ענין גופו, דאיתא שם (קז, ב) דור הפלגה אין להם חלק לעוה"ב.

והקשו מזה (תורת שמואל - לאדמו"ר מהר"ש ני"ע - שער וא"ו פי"ד. וכ"ה בדרוש דש"פ צו תרל"ט) על מ"ש בפע"ח (שער חהמ"צ פ"א) שישראל שבמצרים היו גלגול דור הפלגה. והתירוץ הוא שפ"י המשנה הוא שגופן לא יתוקן לעולם, אבל נשמתן נזדככה בשעבוד מצרים. - ועד"ז צריך לתרץ, לפי דעת רע"ק דאמר (במשנה שם) שדור המדבר אין להם חלק לעוה"ב, מש"כ (ש' הלכות שמות ג, ד. ש' הגלגולים הקדמה כ"ו) אשר דור המדבר יתגלג בדרא בתראה. ויעויין בס' עשרה מאמרות מאמר חקו"ד ח"ב פ"ח שפ"י דעת רע"ק באופן אחר - שוב מצאתי ג"כ בפ"י המשנה (שם) מרגלים אין להם חלק לעוה"ב, דמפרש בזהר (ח"ג רעו, א): לקו בגופייהו ומיתת גרמייהו מיתו. וביאר במקדש מלך שם: מיתת גרמייהו הוא האמור במשנה שאין להם חלק לעוה"ב שר"ל שלא יקום גופם בתחי' אבל נשמתם נתגלגלה. (ולפ"ז סרה קושית הניצוצי אורות שם). ובמג"ע אופן קנח (הובא בילקוט חדש סוף מע' דוד): גם ירבעם יתוקן לעתיד כו' ניצוץ שלו של קדושה.

ויל"פ כונתו על הנשמה לבדה. אבל פשטות הסוגיא בירושלמי משמעותה אשר ירבעם וחבריו גם גופם קם בתחה"מ. עיי"ש. ובכל אופן שנפרש דעת הירושלמי, הרי הסוגים שמנו חכמים שאין להם חלק לעוה"ב -

גופם כלה אבל נשמתם קמה בתחה"מ, וכנ"ל בס' ובשער הגלגולים".

54) ובנוגע לטומאת מת עכו"ם י"ל, שמלכתחילה לא הי' קשה למשה, כיון שהטומאה בישראל באה דוקא מצד קדושתם (תורה, נשמתם) שנסתלקה כמו שהאריך באוה"ח ריש פרשתנו.

שו"ע אדה"ז מהדו"ב סי' ד ס"ב "אבל לנגיעת הנכרים אין לחוש כי רוח טומאה זו אינה מתאוה לשרות אלא בכלי של קדש במקום קדושה שנסתלקה משם שהם גופות ישראל כשהם ישנים ונשמתם הקדושה מסתלקת מגופם ואזי רוח הטומאה שורה על גופם וכשהנשמה חוזרת לגוף מסתלקת רוח הטומאה מכל הגוף ונשארת על הידים בלבד ומטעם זה נהגו להקל בנגיעת הקטנים שלא הגיעו לחינוך לפי שגמר ועיקר כניסת נפש הקדושה באדם הוא ביי"ג שנים ויום א' לזכר ויי"ב לנקבה שלכן נתחייבו אז במצות מן התורה ונעשו בני עונשים ותחלת כניסת נפש זו הקדושה היא בחינוך לתורה ולמצות שחייבו חכמים לחנך (גם במצות מילה ולכן הנהגה מנגיעת הקטן מיום המילה ואילך קדוש יאמר לו".

ומזה מובן במכ"ש בטומאה הבאה משרץ או נבילה שלא שאל משה איך אפ"ל טהרתו.

55) ברמב"ן כאן "וטעם טומאת המת בעטיו של נחש כי הנפטרים בנשיקה לא יטמאו מן הדין והוא שאמרו צדיקים אינן מטמאין" וז"ל שם: "זאת חקת התורה לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצוה הזאת לפיכך כתב בה חקה גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה לשון רש"י (רש"י על במדבר י"ט: ב') מדברי רבותינו (יומא סז) וכבר כתבתי בענין שעיר המשתלח (ויקרא טז ח) מה טעם לאומות שיהיו מונין אותנו בזאת יותר משאר הקרבנות שיכפרו ויש מהם שיטהרו כקרבנות הזב והיולדת כי מפני היותה נעשית בחוץ יראה להם שהיא נזבחת לשעירים על פני השדה והאמת שהיא להעביר רוח טומאה ושריפתה כריח ניחוח

בחוץ וטעם טומאת המת בעטיו של נחש כי הנפטרים בנשיקה לא יטמאו מן הדין והוא שאמרו צדיקים אינן מטמאין ולכך אמר הכתוב זאת חקת התורה כלומר הנחקקת מן התורה והיא תורה שבע"פ על כן היא פרה והיא אדומה ממדת הדין ונתנה לאלעזר להעשות לפניו אפילו על ידי זר אבל הסגן יראה מעשיה כדי שתעשה על כוונתו שלא יחשבו בה מחשבה רעה כאומות והשטן והפרשה הזאת תשלוט תורת הכהנים ונכתבה כאן אחר מתנות כהונה לומר שגם טהרתן של ישראל על ידי כהן תהיה וטעם זאת חקת התורה אשר צוה ה' כטעם ואל משה אמר עלה אל ה' (שמות כד א) או הוא כמו מסורס דבר אל בני ישראל זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר"

- ראה מדרש משלי פ"ט, ב "עשה בר' עקיבה שהיה חבוש בבית האסורים [ור' יהושע הגרסי תלמידו היה משמשו, ערב יום טוב נפטר ממנו והלך לביתו, בא אליהו ועמד על פתח ביתו, א"ל שלום עליך רבי, א"ל שלום עליך רבי ומורי, א"ל כלום אתה צריך, א"ל כהן אני ובאתי להגיד לך שר"ע מת בבית האסורים, מיד הלכו שניהם לבית האסורים ומצאו פתח שער בית האסורים פתוח ושר בית הסוהר היה ישן, וכל העם שהיו בבית האסורים היו ישנים, והשכיבו את ר"ע על המטה ויצאו, מיד נטפל אליהו זכור לטוב ונטלו על כתפיו, וכשראה ר' יהושע הגרסי כך, אמר לאליהו, רבי הלא אמרת לי אני אליהו כהן, וכהן אסור לטמא במת, א"ל דייך ר' יהושע בני חס ושלוש שאין טומאה בצדיקים ואף לא בתלמידיהם, והיו מוליכין אותו כל הלילה עד שהגיעו לטרפילון של קסרין, כיון שהגיעו לשם, עלו שלש מעלות וירדו ירידות, ונפתח המערה לפניהם, וראו שם כסא וספסל ושלחן ומנורה, והשכיבו את ר"ע על המטה ויצאו, וכיון שיצאו נסתמה המערה, ודלקה הנר על המנורה, וכשראה אליהו כך פתח ואמר אשריכם צדיקים, ואשריכם עמלי תורה, ואשריכם יראי אלקים שגנוז וטמור לכם ומשומר לכם מקום בגן עדן לעתיד לבוא, אשריך ר"ע שנמצא לך מלון ערב בשעת מיתתך, לכך

נאמר אף ערכה שלחנה] עיי"ש. תוד"ה
מה ב"מ קיד, ב [אוצ"ל א].

מפניהם אבל לשאר ענינים לא מיירי. וגם
לענין כבוד ושורה מסיים בש"ך בצ"ע:

הנה הב"ח כתב שם דאף דר"ח כהן בתוס'
כתובות (דף ק"ג ע"ב) שהי' אומר אלמלי
הייתי כשנפטר ר"ת הייתי מטמא לו דהאי
כשמת רבי בטלה קדושה היינו קדושת
כהונה משמע דעל כל גדול הדור הוא כן
מ"מ בהגהות מיימוני מספקא לי' אי גדול
הדור דינו כנשיא ולכן נהגו הכל דלא כר"ח
רק החמירו כהגה"מ וכן נראה מדברי הב"י
בש"ע שהשמיט דין זה דנשיא הכל מטמאין
לו משמע כיון דאין לנו נשיא אין דין זה
נוהג בינינו וגדול הדור אין דינו כנשיא רק
כרבו עכת"ד הב"ח וכבר תמה על הב"ח בסי'
בית הילל איך נעלם מעיני מרן הב"ח (שכי'
שהשמיט המחבר דין זה דנשיא מטמאין לו)
דהרי הוא מפורש כן במחבר כנז' דין דנשיא
הכל מטמאין לו. וכן נראה שם ברור בדברי
ביאור הגר"א ז"ל ריש הסי' דהך דירושלמי
(פ"ג דברכות ופ"ז דנזיר) שאותו היום שמת
רבי בטלה כהונה מפורש שם בירושלמי
שעשו אותו כמת מצוה.

ומעתה כיון דנחתי לדין מת מצוה שנוהג גם
בימינו שהכהן מטמא לו והיינו דלגבי גדול
הדור לא מיקרי כדי צרכו הך אם יש דקרי
לי' ועני כמפורש בש"ס (יבמות פ"ט ע"ב)
ובירושלמי (פ"ז דנזיר) שם ובמחבר שם (סי'
שע"ד) סעי' ג' וכיון דבירושלמי דנזיר
במקורו דשיעור איזו נקרא מת מצוה הם
אמרו והם אמרו דלגבי גדול הדור ל"ש הך
שיעורא דקרי לי' ועני רק אין לו שיעורא
(כהאי דאמרו בכתובות [דף י"ז ע"ב] דלמאן
דמתני לאחרים לית לי' שיעורא לענין כדי
צרכו בהלכותו אפי' יותר מששים רבוא וכן
פסקי' בש"ע סי' שס"א סעי' א') וכמו שכי'
הב"י בזה בסי' שע"ד וכיון דהוא דין מת
מצוה. א"כ אין לו שייכות כלל מהך דקברי
צדיקים אין מטמאין וזהו הלכה דמת מצוה
אינו נוהג רק עד סתימת הגולל ולא קשיא
מידי . . והנה בענין שאמרו דקברי צדיקים
אין מטמאין הביאו העולם רא"י לאיסור
מש"ס דבבא בתרא (דף נ"ח ע"א) מר' בנאה
מציין מערתא במעשה דמערת המכפלה
ועיי"ש בתוס' בד"ה מציין מערתא דאברהם
נקרא אדם וכן אדה"ר עכ"פ כיון דהוא

זח"א קכה, א "תא חזי, כד יומין דבר נש
אתקיימו בדרגין עלאין, אתקיים בר נש
בעלמא. כיון דלא אתקיים בדרגין עלאין,
נפקי ונחתי לתתא עד דקריבו להאי דרגא
דמותא שריא ביה, וכדין נטיל רשו לאפיק
נשמתא וטאס עלמא בזמנא חדא ונטיל
נשמתא וסאיב ליה לגופא ואשתאר
מסאבא. זכאין אינון צדיקיא דלא אסתאבו
ולא אשתאר בהו מסאבותא" עיי"ש.

קסח, א "רבי אלעזר אמר כל מאן דאשתדל
באורייתא לשמה, לאו מיתתיה על ידא
דיצר הרע, בגין (גליון דהוא נחש והוא
מלאכא דמותא. אלא מיתתהון בנשיקה
דכתיב (שיר השירים א': ב') ישקני מנשיקות
פיהו, כלומר על פי יי, והיא הנשיקה דהיא
דביקותא דנפשא בעיקרא, וההיא דאשתדל
באורייתא) דאתתקיף באילנא דחיי ולא
ארפי מניה, ובגין כך צדיקיא דמשתדלי
באורייתא לא מסתאבי גופא דלהון (גליון
אלא הוא דכי, כגון אליהו בבי קברי
דאשכחוהו רבנן, ושאלו ליה ולא כהן הוא
מר, אמר לון צדיקיא לא מסאבי
במיתתהון, כמה דתנינן ביום שמת רבי
בטלה כהונה, כלומר דאתעסקו ביה) דלא
שרא עליהו רוח מסאבא (ובנצוצי זהר
שם). חינוך שבהערה 59. וראה פנ"י ובכלי
חמדה כאן. שד"י חמד (כמסומן במפתח).

שו"ת מנח"א ח"ג סי' סד "אשר דרש ושאל
ממני על מה ששמע כבר מפי ע"ד המבואר
בטוש"ע יו"ד (סי' שע"ד סעי' י"א) נשיא
הכל מיטמאין לו ומקורו מדברי הרמב"ן
בת"ה והנה תמהת לכאורה דהלא הך
דקברי צדיקים אין מטמאין לא פסקינן
בימינו להלכה (וכמו שביאר כבר אדמו"ר
הגה"ק משינאווע זי"ע בתשו' הנדפס בסוף
סי' דברי יחזקאל) וא"כ למה קבע זה הטור
והמחבר בש"ע להלכה בלי חולק ובלי
פקפוק משמע שנוהג בזמנינו ג"כ. ועיי'
בש"ך יו"ד (סי' רמ"ד ס"ק י"א) בשם
הסמ"ק דדין נשיא ואב"ד א"צ עתה עיין
שם דמיירי לענין כבוד ושורה שעומדים

שזה מצד נשמתו שהיתה מיוחדת ודבוקה ה' כו', וכמו משה שא' ונתתי מטר ארצכם כו' ממש באוא"ס ב"ה, והגוף הוא כטפל בעלמא שאינו מעלים כלל כו'. אבל נשמות שמבחי' מלכות, יש להם שייכות אל הגוף, וממילא הגוף מסתיר עליהם, וצריכים עבודה לתקן גופם להיות בבחי' ביטול, והביטול הוא בבחי' ביטול היש לבד כו' דכמו"כ הוא גם בנשמות הגבוהות מבחי' שם ב"ן, ג"כ עיקרם בביטול וזיכוך גופם, אלא שהוא בבחי' זיכוך בתכלית, עד שהגוף נהפך לגמרי אל מציאות רוחני, וכמו באלי' שגופו נעשה כמו גוף המלאך ועלה למעלה, שנזדכך יותר גם מגופו של משה, שהי' גופו צריך קבורה, ואלי' עלה בגופו השמימה כו' (ומ"מ הי' גופו של משה בטל בתכלית, עד שעמד על עמדו בעת קבלת הנבואה, לפי שהי' גופו כלי לאלקות כו', כמ"ש במ"א. וי"ל דבמשה הי' ביטול גופו מצד התגלות אור נשמתו, וע"ד כמו ענין ה' אחד, שהעולם בטל במציאות באמת, לפי שבאמת מאיר עצמות אוא"ס בגילוי בעולם כו', וכידוע ומבואר במ"א עיי"ש בארוכה.

שמח תשמח תרנ"ז ע' 102 (סה"מ תרנ"ז ע' רעח "וזהו ההפרש בין משה לחנוך ואלי', דבמשה הי' הביטול בפנימיות יותר והיינו בנשמתו כו', ובזה היה מעלתו גבוה יותר מחנוך ואלי' שהם בחי' נער וכמו יהושע שהוא בחי' נער מט"ט לא ימיש מתוך האהל, שהי' תלמידו של משה רבינו ע"ה, ובחנוך ואלי' הי' הביטול בחיצוניות יותר והיינו מצד הגוף הי' הביטול בחנוך ואלי' יותר עד שעלו בגופם למעלה כו"י עיי"ש בארוכה) **ואילך. ובכ"מ.**

58) וראה גם לקו"ש ח"ו ע' 84 ובהנסמן שם, שמצד בחירת הקב"ה בהגוף (תניא פמ"ט "ובנו בחרת מכל עם ולשון הוא הגוף החומרי הנדמה בחומריותו לגופי אומות העולם".

תורת שלום ע' 120 "ומ"מ להיות בגוף יש ג"כ בחי' הביטול לכן נק' מעט מצד הגוף, וויילע דער גוף פון א אידען איז אויך אנדערש בטבע תולדתו, וזהו דכתיב ובנו בחרת וא"י בסש"ב (פמ"ט) שזהו שבנו

צדיק לא הי' צריך לציין דקברי צדיקים אין מטמאין אלא ודאי דמטמאי לגבי כהנים גם קברי צדיקים ואסורים לילך שם ע"כ הוי מציין המערה. הנה בזה י"ל עפ"י דאמר' בסוטה (דף י"ג ע"א) דחושם בן דן שקל קולפי' מחיי' ארישא דעשו ונפל רישי' למערת המכפלה. והנה תנין באהלות (פ"ב משנה א') השדרה והגלגולת אעפ"י שאין בהם בשר מטמאים באהל והרמב"ם פסק דאו או קתני היינו או הגלגלת בלא בשר ג"כ מטמא באהל ועיי' כ"מ (פ"ז מהל' נזירות ופ"ב מהל' טומאת מת) ובתויו"ט שם באהלות. וכיון דעשו דין ישראל מומר הי' לו ופסקינן דמטמא באהל כישראל כמ"ש בתשו' הרשב"א ומובא בבד"ה להב"י (סוף סי' שע"ב) עיין שם. וא"כ ממילא הי' צריך ר' בנאה לציין המערה משום רישא דעשו דהגלגולת (אפי' בלא בשר) מטמא כנז"י עיי"ש בארוכה. **אלף המגן למטה אפרים סימן תקפ"א סקי"א (וש"נ).**

- וראה שו"ת שארית יהודא - לאחי אדה"ז — (הוספות סי"ד סל"ה) שפוסק לאיסור אפילו הוא צד"ג, ומורה ע"ד בנין ציון אדה"ז באופן שיוכלו הכהנים לעמוד בהרחקה וכו'. - ואולי יש לקשר זה ולהסביר ע"ס סברת הספרי זוטא הנ"ל (הערה 43). ואכ"מ.

56) ביאור לאגה"ק סי' ז"ך "וי"ל ע"ד מה שקבלתי על מאמר חז"ל דשבק חיים לכל חי כנודע שחיי הצדיק אינם חיים בשרים כ"א חיים רוחניים שהם אמונה ויראה ואהבה כי באמונה כתיב וצדיק באמונתו יחיה וביראה כתיב ויראת ה' לחיים ובאהבה כתיב רודף צדקה וחסד ימצא חיים וחסד הוא אהבה ושלשה מדות אלו הם בכל עולם ועולם עד רום המעלות הכל לפי ערך בחי' מעלות העולמות זע"ז בדרך עילה ועלול כנודע".

57) להעיר מחילוק אופן בירור וזיכוך הגוף דמשה ואלי' - המשך תרס"ו ע' קנח ואילך "והענין הוא, דהנה, נשמות דמ"ה, עיקר ההתגלות למטה הוא הנשמה, שמאירה בגילוי אצלם, והגוף הוא רק כטפל אצלם, ואינו מעלים ומסתיר כלל על אור נשמתם

להגוף מכיון שבחירת הקב"ה היא בחירה נצחית, אי"ז הפסד אמיתי, ולכן כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב (סנה' ר"פ חלק) שיקומו בתחה"מ נשמות בגופים**. וראה לעיל ע' 234 הערה *52, ע' 235 הערה 58**.

59) ראה בהנ"ל בחינוך (מצוה רס"ג): לפי שגופם טהור ונקי כו' וז"ל שם: "שלא יטמא כהן הדיוט במת זולת בקרובים המבארים בכתוב . . . משרשי המצוה, לפי שהכהנים נבחרו לעבודת השם ברוך הוא, כמו שאמר הכתוב קדושים יהיו לאלקים, על כן הרחיקם מן המת . . . וראיתי רמז אל הטעם הזה שכתבתי בטמאת המת, שאמרו זכרונם לברכה (ירושלמי ברכות פ"ג ה"א) כי הצדיקים גמורים אינם מטמאין, ולפי הדומה כי הכונה לפי שגופם טהור ונקי ולא החטיא נפשם, אבל סיעם לזכותה, ועל כן תעלה נפשם בנשיקה, ועל גום ישכן אור זרוע לעולם".

ולהעיר מרבינו בחיי (ויחי מט, לג) בזה שיעקב אבינו לא מת כי נפשו של יעקב הי' מרחפת על גופו תמיד כו', עיי"ש וז"ל שם: "ויגוע ויאסף אל עמיו. ולא הזכיר בו מיתה, ודרשו רז"ל יעקב אבינו לא מת. והנה הפרשה הזאת מעידה שמת וכי חנטו אותו מצריים ובכו אותו שבעים יום ואחר כך קברוהו בניו במערת המכפלה מקום קבורת אבותיו. אבל פירוש לא מת לא טעם טעם מיתה, או יהיה ענין לא מת כי נפשו של יעקב היה מרחפת על גופו תמיד לתוקף קדושתו כי שאר נפשות הצדיקים שאינם במדרגת הקדושה כמוהו חוזרות לשרשן ולעקרן וכיון שעלו לא ירדו, אבל יעקב לקדושת גופו ומעלתו היתה נפשו עולה ויורדת והכח הגדול הזה אינו נמצא רק לקדושים אשר בארץ יחידי הדורות כגון רבינו הקדוש" עיי"ש. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1260 ואילך. חט"ו ע' 427 ואילך (ס"ו, ח) [אינו נעתק מפני האריכות].

60) ועפ"ז מובן שאין לזה סתירה ממ"ש החינוך (מצוה שצז) שאין החוקה "מהיותה מטהרת בהגיע אפרה על גוף המטהר כו'" וז"ל שם: "מצות פרה אדמה, שנצטוו ישראל לשרף פרה אדמה, להיות

בחרת הוא מצד הגוף החומרי, לבד זאת מה שא"י בסש"ב (פ"ח) שהוא שד משד"יין יהודאין ויכול להתברר ולהתקן ואינו דומה כלל לאו"ה שאין להם בירור, אבל נה"ב של ישראל יוכל להתברר ולהכלל בקדושה, נאר דער עיקר פון כי בנו בחרת איז מצד הגוף דוקא, וויילע ער איז א גוף פון א אידען, וואס אין גוף דוקא שטייט דער כח העצמות פון אוא"ס ב"ה ווארום עס איז דאך הוא לבדו בכחו ויכולתו לברוא יש מאין, נמצא וואס לברוא יש מאין איז דאס בכח העצמות, איז ווי באלד אז די התהוות איז בכח העצמות, איז ממילא מובן אז די התהוות גופא איז א כח והארה מן העצמות, וואס אין דעם יש שטייט דער כח העצמות, און דערפאר האט ער א התדמות אל העצמות" עיי"ש) **נעשה הגוף מצ"ע ענין נצחי. ודבר משנה הוא (סנה' ר"פ חלק): כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב (נשמות בגופים).**

וראה לקמן ע' 409 הערה 71 "ועד"ז בנשמה וגוף, כנ"ל, שע"י קישור הנשמה בהגוף שאז הם נעשים כאחד ועד שכל חיי הגוף הוא נשמתו, הנה אז נקבעת בהגוף גם המעלה דנשמה, והיא שבחירת העצמות שישנה בהגוף, באה לו (ע"י הנשמה) בפנימיות ובגילוי, אשר זה (בחירת העצמות) נעשה מציאותו. וראה בארוכה שיחת כ"ף מנ"א תשל"ב, ש"ל שזהו הטעם שהגוף נפסד בסילוק הנשמה ממנו (אף שבו דוקא היא בחירת העצמות, שהיא בחירה נצחית) – כי הגוף כמו שהוא לעצמו, הרי המעלה שבו (בחירת הקב"ה) אינה בגלוי במציאותו. ולכן גם לאחר שפעלה בו הנשמה (במשך זמן היותה בגוף) שתקבע בו מעלה זו בפנימיותו ועד שהיא תהי' כל מציאותו, הנה כאשר בצאת הנשמה מהגוף מסתלקת ממנו מעלתו זו (היינו שענין הבחירה אינו מתאחד עוד עמו) – נפסדת אז (סו"ס) כל מציאותו*. ולכן גם צדיקים חוזרים לעפרם שעה אחת לפני תחה"מ (שבת קנב, ב). בדוגמת הלוחות, שלאחרי שה"מכתב אלקים" חרות בהם, נעשה זה כל מציאותם, וכאשר "פרח הכתב מעליהן" – "אין בהם ממש". כמו שנתבאר בארוכה בלקו"ש חיי"ד ע' 30 ואילך. אלא שבנוגע

אפרה מוכן למי שיצטרך אליה, ומטהרה מטמאת מת, . . גם אמרו במדרש רבי תנחומא (שם ח) רבי יוסי ברבי חנינא אומר אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה לך אני מגלה טעם פרה אדמה ולא לאחרים, וכיוצא באלו הדברים רבים. ועתה אל יחשב שומע שענין סודה וסדר חקה, הוא מהיותה מטהרת בהגיע אפרה על גוף המטהר, שהרי כעין דבר זה ימצא בשאר הקרבנות בענין הזב והיולדות, שתשלום טהרתן בקרבן הוא עיי"ש.

***60) משא"כ בהענינים דפעולה נמשכת.**

61) ועד"ז הוא בחוקה של פרה שהיא נעשית בחוץ, שמכפר על גקה"ט (אגה"ק סכ"ח "למה נסמכה פי מרים לפי פרה לומר לך מה פרה מכפרת וכו'. וצריך להבין למה נסמכה דוקא לפרה אדומה הנעשה חוץ לשלש מחנות אלא דחטאת קריי רחמנא . ולא נסמכה לפי חטאת הנעשה בפנים על גבי המזבח כפרה ממש . . אכן בשריפת הפרה אדומה הנה עיי השלכת עץ ארז ואזוב וכו' ונתינת מים חיים אל האפר נקרא בשם קידוש מי חטאת במשנה והיא בחי קדש העליון הנקרא בשם טלא דבדולחא כמ"ש בזוה"ק שהיא בחי חכמה עילאה ומוחא סתימאה דא"א ועלה איתמר בדוכתי טובא בזוה"ק בחכמה אתברירו ואתהפכא חשוכא לנהורא דהיינו עולם התיקון שנתברר ונתתקן עיי מוחא סתימאה דא"א מעולם התהו ושבירת הכלים שנפלו בבי"ע וכו' כנודע. ולזאת מטהרת טומאת המת אף שהוא אבי אבות וכו' ולמטה מטה מנוגה" עיי"ש) **דגם ניצוצות שנפלו בגקה"ט, שנכרתו לגמרי מקדושה ונעשים כמו רע, מהפכים לטוב, הטמא נהפך לטהור, מי יתן טהור מטמא לא אחד - יחידו של עולם -**

ראה בכ"ז לקו"ת פרשתנו נט, ד ואילך "ופי שלכך צריכים כפרה להמשיך מבחי אין שהוא הכתר מפני שיש הפרש בין זו שמטהרים הטמא מת לשאר הבירורים שמבררים טוב מן רע ואוכל מהפסולת ששם הוא בחי בירור לבד. אבל לא שנהפך הפסולת לאוכל והרע לטוב. וזהו יוכל

להיות עיי החכמה לבד כי בחכמה אתברירו. אבל כאן לטהר טמא מת וטומאת מת נמשך משה"כ שנא' בהם וימלוך וימת כו' שנפלו למטה מטה מקי"נ וכן מעה"ד טו"ר כו' ולטהר בחי טומאה זו הרי הטמא נהפך לטהור ואין זה כמו בירור הנ"ל עיי זה א"א להמשיך מהחכמה כ"א מבחי שלמעלה מהשבירה והתיקון בחינת כתר שע"ז נאמר ולקח מעץ החיים וחי לעולם כו' ומשם נמשך להעביר רוח הטומאה. עכ"ד . . וזהו מי יתן טהור מטמא לא אחד יחידו של עולם שהוא כתר הנקי יחיד משם דוקא נמשך בחי זו משא"כ מהחכמה הוא רק בחכמה אתברירו כו'. גם י"ל מי יתן היינו בחי מ"י וכמ"ש בביאור בשעה שהקדימו ישראל נעשה בענין מ"ש מי יתן והיה לבבם כו' עיי"ש.

62) ועפ"ז יומתק הדיוק בזה שלעת"ל כאשר "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ" תשאר גם בחי ארץ הלזו שהיתה בה טומאה (ויתרה מזו: מלאה הארץ דעה את ה') - דמכיון שכל העולם נברא בשביל ישראל ובשביל התורה, הרי עיי"ז נמשך בה, מהנצחיות דישראל ותורה. וראה לקו"ש ח"ו ע' 91, שהכוונה בשביל ישראל ובשביל התורה היא ענינה של הבריאה גופא.

63) ראה לקו"ת מסעי פט, ד "אך כל המסעות היו על ידי משה ואהרן כי משה הוא יסוד אבא כי הנה החכמה היא בחינת אין והבינה היא בחי השגה ויש וכדי שיתייחדו ויתחברו הוא עיי יסוד אבא שהוא הארה והשפעה מבחי אין דחכמה בבינה. ולא עצם מהות אבא ממש רק כמו טפת אבא וכמו בריקת וסקירת השכל. והמשכה זו צ"ל בתמידות כדי להחיות העולמות כמאמר המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית לכן נקי משה לשון הוה גם דלה דלה לנו שעיקר המשכתו הוא לנו להחיות העולמות לכן נקי משה שושבינא דמלכא שממשיך אור א"ס המלוכב בחי"ע ואהרן הוא שושבינא דמטרוניתא שממשיך אור הבינה למלי' שעיי"ז יהיה עליית המלי' ממטה למעלה עיי ה"ג דבינה. וזהו א' הר' כי הר הוא בחי

מדות דבינה כו' ונמצא ע"י משה ואהרן נעשה יחוד דאוי"א".

צב, רע"א וז"ל צא, סע"ד ואילך "וכן כללות נש"י בהעלותך את הנרות נשמת אדם קרויה נר ה' והיכן עליותם עד אל מול פני המנורה ומשה הוא שושבינא דמלכא המשיך א"ס ב"ה מלמעלה למטה משל למלך שבעצמו אין דרכו לילך כך משה הוא המנהיג המשכת והתגלות אלקות תוך העולמות. ולכן ויכתוב משה לפי שהוא מבחי' חכמה וירא ראשית לו כתב חותמו של הקב"ה אמת שהוא גילוי אור א"ס שבחכמה. והמשיך זה למטה להיות בהם כח לעלות אל ה' ממטה למעלה כי א"א היה להם להתעלות תחלה בעצמן כי אלמלא עוזרו כו"י. **ובכ"מ**.

וראה בארוכה לקו"ש ח"ו (ע' 244 ואילך) מכמה מקומות דמשה הוא בחי' יסו"א וז"ל שם: "ואסדר בתחלה מה שמצאתי בזה - בענין מדרי' משה - בדרושי דא"ח וברוב הדרושים הובאו המקורות בס' הקבלה, עיי"ש, והם: בדרושי ברהמ"ז ומן - דמשה מחכ' סתימאה למע' מתהו ותקון, למע' מבירורים (לקו"ת עקב ד"ה ולהבין שרש כו' ברית ותורה ס"ב ועוד) ובסי' שבהמ"ז ד"ה והקימותי ספ"א כתב שזהו למע' מבחי' ח"ס שבאה בבחי' הגילוי לפעמים, ובסוף השער: פני מו"ס דע"י. עיי"ש בארוכה.

64) תניא פל"ה בהגהה "וכאשר שמעתי ממורי ע"ה פי' וטעם למ"ש בע"ח שאור א"ס ב"ה אינו מתייחד אפי' בעולם האצילות אלא ע"י התלבשותו תחלה בספי' חכמה והיינו משום שא"ס ב"ה הוא אחד האמת שהוא לבדו הוא ואין זולתו וזו היא מדרגת החכמה וכו"י".

65) ראה בהמובא בלקו"ת נצבים מט, ד "והתענוג ההוא הוא בבחינת פנימיות התענוג ועמ"ש מזה בביאור ע"פ אני ה' אלקיכם דפי' ציצית וגם יובן זה ע"ד מ"ש בפע"ח שער הק"ש פט"ו דפנימית אבא הוא חשוב כמו עתיק כו' ע"ש. וכ"כ הרמ"ז פי' ואתחנן (בדף ר"ס ע"ב) ובהגהת מהר"ן

באוצ"ח (דל"ח ע"א) בדרוש עתיק איתא דהיינו כמו פנימית עתיק וכ"מ בפע"ח שם בהדיא וכ"כ ג"כ הרמ"ז בפי' כי תצא (בדף רע"ו ע"ב) בשם הפע"ח וכללי הח"ו ס"י ס"ג דפנימית אבא הוא חשוב כפנימית דעתיק ע"ש ובפי' בא (ד"מ) בד"ה זמין איהו ובתוך פנימיותו כו' וי"ל דכש"כ מו"ס מקור ושרש דבחי' אבא שע"ז איתא באדר"ז (דר"צ ריש ע"א) והאי עדן דהיינו אבא אתמשך מעדן עילאה סתימאה דכל סתימין ע"ש. ולכן המשכה זו היא למעלה מההמשכה שע"י המצות של לך השנה שהוא מבחי' א"א גולגלתא כו' כנ"ל".

וראה סה"מ הש"ת ע' 49 בהערה "ראה המקורים בלקו"ת ביאור לד"ה שוש אשיש ספ"ג. - והנה בלקו"ת שם כותב "וכ"מ בפע"ח שם (ש' הק"ש פט"ו) בהדיא. ולכאורה צע"ג דבפע"ח שם כתב בפירוש דפני' דאבא הוא כמו החיצוניות דעתיק. וכ"כ ג"כ בשי' הכוונות כונת ק"ש דרוש ב (ובזה מבאר בהגהות וביאורים שם, הסיום בפע"ח שם "ולא הבנתי דבריו"). וקשה לשבש כל הספרים, אף שברמ"ז לזהר (ח"ג רעו, ב), הובא בלקו"ת שם, משמע לכאורה שגירסתו בשי' הכוונות "כפנימיות עתיק". (גם בלקוטי באורים לר"ה מפאריטש על קונטרס ההתפעלות ספ"א משמע דלא גרס: כפנימיות עתיק).

ואולי י"ל עפמ"ש בפע"ח ושה"כ שם דפני' אבא חשוב כעתיק הגנוז תוך א"א, וכ"כ ג"כ בהרמ"ז לזרר (ח"ג רס, ב) שהביא בלקו"ת שם. והנה בא"א מתלבשים רק ז"ת דעתיק ולא ג"ר. ומן אלו רק נה"י דעתיק מתלבשין בז"ת דא"א, ולא חג"ת (ע"ח ש' א"א רפ"א ועוד). ואוי"א מלבישין רק לז"ת וא"א (ע"ח ש' סור אצילות פ"א ועוד). נמצא כי בתוך או"א מלובשים רק נה"י דעתיק, ע"י ז"ת דא"א, ולא חג"ת דעתיק. אבל זהו רק חצוניות דאוי"א, משא"כ פני' אבא' וכן פני' בינה כמ"ש במאמר כאן לקמן, הוא חג"ת דעתיק שהוא ג"כ גנוז בתוך א"א. וכיוון שחג"ת נקי בכלל חצוניות לגבי ג"ר ופנימיות לגבי נה"י לכן מצינו בכ"מ הלשון פני' אבא פני' עתיק,

ובכ"מ - שהוא חצוניות עתיק" עיי"ש בארוכה.

66) בתו"א בשלח סו, ב לגבי משה וז"ל שם: "כי שרש משה היה בבחי' פנימית אבא כמו שהוא בעצם למעלה מהארת המוחין במדות של התורה כשר פסול טהור כו' ולכך אמר כי כבד פה וכבד לשון אנכי. ולכן אמר ג"כ מי אנכי כו' וכי אוציא את בניי כו'. כלומר כי אוציא את בניי לקבל את התורה כי לא היה יכול להשפיל את עצמו למטה להיות נמשך ממנו שרש התורה. והשיב לו הקב"ה אנכי אהיה עם פיך אנכי מי שאנכי הוא עצמות א"ס ב"ה שהוא למעלה מעלה מבחי' אבא ומעלה ומטה שוין אצלו ולפניו ית' כחשכה כאורה ממש ולכן ירד המן בזכות משה כי שרש המן הוא למעלה מאתעדל"ית שבאתעדל"ית אתעדל"יע היינו כי מבחי' הביורורים דתהו נמשכו המ"ד מאורות דתהו. אבל שרש המן הוא למעלה והוא אתעדל"יע שלא עיי אתעדל"ית רק עיי בחי' מי שאנכי כשנמשך בבחי' פנימית אבא בחי' משה".

67) ראה המשך תרס"ו ע' צה ואילך "דהנה ידוע דפנימיות אבא הוא פנימיות עתיק, והיינו דאין זאת שהחכמה מקבלת מעתיק, כ"א הוא בחי' פנימיות עתיק ממש (דבאמת בבחי' עצמיות עתיק אינו שייך לומר שהחכמה מקבלת משם, דכל קבלה ידוע שהוא בחי' זיו והארה לבד, וכמו בהשפעת הרב לתלמיד, הרי מה שמקבל הוא רק הארה לבד, כי כללות ענין השפעת השכל שמהרב אל התלמיד הוא רק בחי' הארה כידוע, וזהו שמקבל התלמיד שהוא רק הארה לבד כו'. ובבחי' עצמיות עתיק, להיותו בחי' פנימיות ועצמות א"ס, הרי כל עצם בלתי נמשך ומתפשט, להיות בבחי' גילוי אור וזיו, כ"א המשכת העצמות ממש כו' אך מ"ש פנימיות אבא פנימיות עתיק, הכוונה שהוא בחי' פנימיות עתיק ממש, ולא שבזה נמשך בחי' העצמות כו' כי יש במשפיע ומקבל ג"כ בחי' השפעה עצמיות, וכמו בהשפעה להוליד בדומה שהיא השפעה עצמיות כר, אמנם, זה שיש משפיע ומקבל, שהמקבל הוא דבר לעצמו ומקבל ההשפעה כו', אבל כאן, אין זה שהחכמה מקבלת

בחי' עצמיות דעתיק, כ"א דפנימיות אבא הוא פנימיות עתיק ממש כו'. . וא"כ, מאחר דפנימיות אבא הוא פנימיות עתיק, הרי זהו בחי' התענוג העצמי והתענוג דעצמות א"ס כו'. והרי אנו רואין שגם בחי' חיצוניות השכל נמשך מן התענוג, והיינו דהשכלות שכלו הוא כפי אופן התענוג דוקא וכמו עד"מ אדם הרוצה לבנות בית, שיש לו תענוג בבנין הבית, הנה כפי אופן התענוג שלו בעצם הבית, לפי אופן כזה הוא משכיל בשכלו באופן הבית בציוור החדרים וכה"ג, שזהו כפי אופן התענוג דוקא כו'. . וזהו דפנימיות אבא הוא פנימיות עתיק ממש, שזהו בחי' פנימיות ועצמות א"ס כו"י עיי"ש בארוכה.

68) ראה גם ד"ה תקעו תרצ"ד פ"ב (נדפס בסה"מ ה'תשי"א) "דכן הוא בכללות ההשתלשלות דכל אופן השפעה הוא בדרך ואופן משפיע ומקבל, וידוע בהשפעה מן המשפיע אל המקבל הוא דלא כל עצמות המשפיע בא בהשפעה כי אם הארה ממנו, דזהו כללות ההפרש בין אופן הגילויים והמשכות ההשפעות דעכשיו, לאופן הגילויים בהמשכת ההשפעות והעניגים דלעתיד, דלעתיד הנה כל המשכות וההשפעות לא יהיו בדרך ואופן משפיע ומקבל. . דבכל המדריגות האלו מריש כל דרגין עד סוכ"ד אופן האור והגילוי הוא בדרך משפיע ומקבל אבל ביום השלישי שהוא האור והגילוי דלעתיד הנה אז לא יהי בדרך משפיע ומקבל, כי אז יקימנו ונחיה לפניו, שהעצמות ממש יתגלה ויהי השגת המהות ממש, דזהו ונחי' לפניו בבחינת חיות פנימי בפנימיות ועצמות א"ס ב"ה, ואין זה בדרך משפיע ומקבל, דמשפיע ומקבל הוא שנמשך רק הארה בלבד, אבל בהגילוי דלעתיד הוא מה שכביכול העצמות נמשך, אין זה בדרך משפיע ומקבל, אבל עכשיו הנה כל ההשפעות הוא בדרך משפיע ומקבל" עיי"ש בארוכה.

69) ראה המשך תרס"ו שם (ס"ע צו ואילך) דבחי' רצה"ע שלמעלה מהטעם הוא בחי' פנימיות אבא פנימיות עתיק וז"ל שם: "וי"ל כמשנת"ל (בד"ה כי ידעתיו) במצות, שהן בחי' רצון עצמי, שבזה נמצא בחי'

לקו"ת שה"ש בסופו (נא, ג) "והענין כי בחטא אדה"ר ירדו העולמות ולע"ל יתעלו העולמות כמו שהיה מקומם באמת. עיין מזה בספר הגלגולים פי"ז אך לא זו בלבד כ"א שיומשכו נשמות חדשוי מה שלא נכללו באדה"ר כלל והם גבוהים ומעולים מכל הנשמות שנכללו באדה"ר . . והיינו לפי שהם יומשכו מפנימיות עתיק משא"כ בכל ההמשכות עכשיו הוא רק מחיצוניות עתיק ופנימית עתיק הוא למעלי מהשבירה והתיקון . . וזהו ענין השמים החדשים והארץ החדשה המשכת מקיפים ופנימים חדשים שלמעלי מהשבירה והתיקון כו' שהם מ"ן ומ"ד כו"י עיי"ש, וראה המשך תרס"ו שם.

72) וכמ"ש (ישעי' כה, ח "בלע המות לנצח ומחה אדני ה' דמעה מעל כלפנים וחרפת עמו יסיר מעל כלהארץ כי ה' דבר") בלע המות לנצח. ונא' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ.

73) ראה לעיל הערה 34.

74) ראה המשך תרס"ו שם דע"י דדייק במילין דחוכמתא בבחי' יגיעה כו' מגיעים לבחי' העלם העצמי דחכמה דפנימיות אבא.

75) וראה שרש מצות התפלה ספט"ו "וזהו שאמר מרע"ה בפי' זו ונתתי מטר כו' ולא נז' כלשון הזה בכל התורה שיאמר ונתתי הגם דשכינה מדברת מתוך גרונו כו' אלא לפי שפי' שמע קדמה ולוהא"ש והיי' לו מס"נ בפי' שמע והרי אינו כלום רק הגילוי אלקות שבו ולכך אומר ונתתי כו"י עיי"ש.

76) ועד"ז ביגיעת התורה הטעמי תורה שיתגלה לעת"ל שלא יהיו בבת"י עניז שכלי כ"א מה שיתגלה בכל ענין בחי' התענוג העצמי הפשוט (המשך תרס"ו שם).

77) ראה של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב "ויען כי באלו פרשיות חלו ימי חנוכה או לפניהן או לאחריהן ולכל זמן ועת לכל חפץ, כי בודאי גלגול המועדים של כל השנה הנה

התענוג העצמי, ועכשיו ההתגלות הוא הרצון, ולעתיד יתגלה התענוג כו', כמו"כ הוא בתורה, דחכמה דתורה הוא בחי' התענוג העצמי, אלא דמה שמתגלה עכשיו הוא בבחי' חכמה ושכל עצמי, ולעתיד יתגלה בחי' האמיתית שהוא בחי' התענוג. וזה"ע טעמי תורה שיתגלה לעתיד, שלא יהי בבחי' ענין שכלי, כ"א מה שיתגלה בכל ענין בחי' התענוג העצמי הפשוט כו'. ובכדי לבוא לבחי' העלם העצמי דחכמה, מה שפנימיות אבא כו', זהו על ידי דדייק במילין דחוכמתא, שע"י העיון והדיוק דוקא בבחי' יגיעה שהוא בחי' או"ח, עיי"ז דוקא מגיע לבחי' העלם העצמי דחכמה כו'. ועיי"ל דבחי' העלם העצמי דא"ס בחי' שעשועים העצמיים הוא למעלה מבחי' העלם העצמי דח"ע, ומגיעים לזה דוקא ע"י בחי' העיון והדיוק במילין דחוכמתא, שזהו בחי' עולה ש"ת שמגיע למעלה בבחי' שעשועים העצמיים דהעלם העצמי דא"ס כו'. ועם היות דעצמות החכמה הוא ג"כ בחי' עצמות התענוג, וכנ"ל דפנימיות אבא כו', הנה יש עוד מדרי' עליונה יותר כו"י.

70) ועפ"ז מובן גם מ"ש לך אני מגלה, דפשוטו דמקודם לזה לא ידע (ובפרט ע"פ קה"ר שם), כי מתחילה לא הגיע לבחי' פנימיות אבא פנימיות עתיק (ראה ד"ה אלה הדברים תרע"ג (נעתק בלקו"ש שם ע' 248) שזהו שביקש הראני נא את כבודך), ורק בעת הסתלקותו זכה לשעה"נ (לקו"ת להאריז"ל וס' הליקוטים ואתחנן ג, כו'), ראה סה"מ ה'ש"ת שם. ובכ"מ.

71) פע"ח שער הק"ש רפט"ו "ענין ההפרש שבין ד' בחי' ק"ש הנ"ל. כי הנה ק"ש דיוצר כבר בארנו שיש בו כל מוחין דקטנות, חוץ ממקיפי קטנות אבא, והם נכנסים במלת ישראל. אמנם במלת אחד, נכנסין ו"ק דגדלות, כי כל הקטנות נשלם. לכן גם אלו המוחין, הנמשכין עתה אל הז"א ונוקבא, הם מזווג או"א, אשר משכו המוחין ההם מן החיצונות דעתיק יומין, כי מן הפנימית דעתיק, אי אפשר להמשיך עד זמן משיח ב"ב".

אלה מועדי ה' הן, מועדי דרבנן או תענית וט' באב בכלל יש שייכות לאותן הפרשיות שחלות בהן כי הכל מיד ה' השכל. וענין יוסף יהיה ג"כ במלכות חשמונאי בימי יון כמו שיתבאר".

78) ראה לקמן ע' 302 ואילך ע"ד הג' תקופות דימי נשיאותו (תר"פ-תש"י) וז"ל שם: "די דרגא פון מסירת נפש, אין אן אופן פון "חוקת", האט מען ביים רבין געזען במשך פון אלע זיינע נשיאות-יארן בעלמא דין - די דרייסיק נשיאות יארן וואס זיינען געווען איינגעטיילט אין דריי תקופות פון "עשר שנים": די ערשטע צען יאר (בערך) זיינען געווען פארבונדן מיט דער עבודה פון פארשפרייטן תורה ויהדות אין א מצב פון סכנת נפשות בפועל ממש. די צווייטע תקופה איז דער רבי געווען אין א לאנד וואו ס'האבן געלעבט גרויסע צאלן פון אחינו בניי און עס איז געווען א מקום המתאים צו פארשפרייטן תורת החסידות אויף א גאר ברייטן אופן - אבער דאס איז דארט געווען פארבונדן מיט הגבלות, וואס זייער סיבה איז געווען: "ויקנאו בו אחיו":

און דער רבי, וויסנדיק אז "ואביו שמר את הדבר" - אז דער אויבערשטער האט אויך דארט ארויפגעלייגט אויף אים די שליחות פון הפצת התורה והחסידות - האט ער דארטן געטאן עבודתו מיט מסנ"פ. און די דריטע תקופה איז געווען אין "חצי כדור התחתון", דארט וואו פילע יארן האט געהערשט די הנחה אז "אמעריקע איז אנדערש" - דא קען מען ניט פירן זיך ח"ו בשלימות ווי מען דארף זיך פירן. דא האט מען געדארפט זיך שטעלן קעגן א מעכטיגן שטראם און איינפלאנצן תורה וחסידות אין אן ארט וואס איז אויסערלעך ניט געווען מסוגל אויף דעם" עיי"ש בארוכה.

79) ראה אוה"ת אחרי ע' תקסד "ויובן החילוק כי הנה ביסוד הוא שם שד"י ובת"ת הוא שם הוי", וא"י ברמב"ן שמב' שמות אלו נמשכי' ב' מיני נסים, נסים נסתרים ונסים נגלים, כי שם שד"י הוא שמשדד מערכת השמים שיהי' נסים רק הנסים הם מלובשים בדרכי הטבע שאין

שום דבר יוצא מהטבע לגמרי רק שאין הטבע מסתיר על הנס, וכמו נס דפורים שהי' מלובש לגמרי בטבע מאהבת אסתר וכיוצא, ולא הי' שם דבר יוצא מהטבע. . וזהו משם שד"י ולא כמו שם אלקים שממנו נמשך מנהגו של עולם ודרך הטבע לגמרי שהטבע מסתיר וכענין לעושה נפלאות גדולות לבדו שאין בעל הנס מכיר בנסו, אבל שם הוי' הוא שיהי' נסים נגלים, כמו יציאת מצרים מכת בכורות וקרי"ס, והנני ממטיר לכם לחם מן השמים, המן הסלע הזה נוציא לכם מים שהי' יוצא מהטבע לגמרי" עיי"ש בארוכה. ועוד.

ובאוה"ת בראשית יח, ב ואילך "והענין דהנה הבעל עקידה פ' בא שער ל"ה ביאר וז"ל כי כמו שמציאות הטבע יעיד על אמתת מציאותו יתברך. וכמ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וכו'. כן ענין שדודו והריסת טבע העולם לפעמים יגיד גודל שם כבוד מלכותו כו'. ועל ענין זה השני נאמר החדש הזה לכם ראש חדשים שזהו יציאת מצרים שהיה בניסן ע"י אותות ומופתים מופלאים בהריסת הטבע כו' יעו"ש. נמצא מובן ההפרש בין תשרי שבו נברא העולם. שהוא הבחינה ראשונה להיות עולם כמנהגו נוהג ובניסן הי' יצ"מ זהו הבחינה השנית שיהי' לפעמים אותות ומופתים בשינוי הטבע כמו יצ"מ. . והענין כי הנה שורש ב' בחינות הנ"ל מבואר בהרמ"ז פ' בשלח בדף נ"ד א' ע"פ אז ישיר משה. ד"ה כל נסים וכל גבוראן וכו"י עיי"ש בארוכה.

ד"ה החודש הזה תרס"ו בתחילתו "והנה בעקידה כ' דעל ב' אופנים יכולים אנו לידע גדולת הבורא, הא', מהנהגת הטבע יכולים אנו להכיר גדולת הבורא, מההנהגה תמידית שמתנהג תמיד באופן א' בלי שינוי ובלי הפסק, בזה ניכר כח הא"ס, וכמו השמש והירח והכוכבים וכל הגלגלים, בסיבובם התמידי שמסבבים תמיד ממזרח למערב, ואינם משנים את תפקידם, ובלי הפסק, דמצד עצמן, מאחר שהן בע"ג, הי' צ"ל הפסק לסיבובם, וכמו"כ הי' צ"ל בהם שינוי, דכל בע"ג הי' משתנה, וא"כ ניכר בזה כח הא"ס כו' . . והב' הוא מההנהגה

שלמעלה מהטבע, וכמו בנס יצי"מ וקרי"ס וכה"ג, שהו"ע שידוד המערכות וביטול הטבע, בזה ניכר גדלות הבורא עוד ביותר מבהנהגת הטבע" עיי"ש

וסופו "והנה מב' המשכות הנ"ל, דבבחי א"ס ובבחי גבול ומדה, הוא שרש ב' הנהגות הנ"ל, הנהגת הטבע וההנהגה שלמעלה מהטבע. דהנהגת הטבע הוא מההמשכה שבבחי גבול ומדה, שזהו בחי האור והחיות פנימי שמתלבש בעולמות להחיותן, שהוא מקור הנהגת כל העולמות והנבראים כו'. ושרש ההמשכה היא מהקו, בחי ממכ"ע כו'. ולהיות דהקו הוא מעין המאור, שהוא ג"כ בבחי א"ס, לכן הנהגת הטבע היא תמידית בלי שום שינוי והפסק, שניכר בזה כח הא"ס כו' כנ"ל. אמנם ההנהגה שלמעלה מהטבע זהו מבחי ההמשכה שבבחי א"ס ובל"ג, ולכן בזה ניכר גילוי אוא"ס יותר, להיות דבחי ההמשכה שבבחי א"ס אינו בא בבחי התלבשות בעולמות, והגילוי דבחי זו הוא גילוי בחי א"ס הבלי גבול ממש כו', ולכן בזה ניכר גדולת הא"ס ביותר כו" (ב' **אופנים דלקמן - טבע ונס**),

80) ראה טושו"ע האו"ח ס"ה בפי' שם אלקים "ובהזכירו אלקים יכוין שהוא תקיף בעל היכולת ובעל הכחות כולם".

81) תו"א צט, ד ואילך (ועוד) לענין הנס דפורים, אוה"ת שם (מג"א ב' שלו "וביאור הענין הנה מבואר למעלה (אות ה') בענין אותותינו לא ראינו שכהיום בגלות ג"כ הכל המשכות אותות עליונים היינו כי שינוי כל הקורות אותנו בחילופי הזמנים הכל משינוי צירופי אותיות הדיבור עליון ית', אך שאנו אין אנו רואים האותיות כמו שהי' אז נסים נגלים כקיי"ס ודומיהן והוא מפני שעכשיו נמשך ההארה מח"ע שלא עיי' המדות ע"כ א"א להיות גילוי כו', אך מ"מ יש בזה ג"כ ב' בחי' האחת היא כשלמטה הוא העלם גמור דהיינו בחי' שם אלקים גימ' הטבע שהו"ע אל מסתתר להיות נראה עולם כמנהגו נוהג, ובאמת הכל בהשגחה פרטית כמארז"ל שהקב"ה יושב וזן מקרני ראמים ועד ביצי כינים והוא ית' משיב הרוח

ומוריד הגשם ומפריח טללים כו' ואין שייך כלל שום טבע כי הכל ממנו ית' ולכן הטבע בגימ' אלקים רק שקראו האחרונים טבע על היות השפעה זו אין בה שינוים כ"כ ונראה מנהג העולם שהשי"ת מנהיגו במנהג הקבוע לו וכמ"ש עוד כל ימי הארץ זרע וקציר וקור וחום כו' לא ישבתו והבחי' השנית הוא כשיש גילוי ממש למטה כמו הנס דאחשורוש שנהפך לב אחשורוש והפה שאמר להשמיד ולהרוג ולאבד את כל היהודים הוא שנהפך לומר כתבו על היהודים כטוב בעיניכם, ועי' ארז"ל ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלקינו אימתי ראו בימי מרדכי ואסתר ה"ז גילוי ממש רק שמו"מ נתלבש הגילוי ג"כ קצת בלבוש הטבע שהי' ע"י אהבת אסתר ולא היה הלמעלה מן הטבע נראה לעין הגשמי ממש כקיי"ס שבקיי"ס היה נראה לעין הגשמי ממש איך כי הפך ים ליבשה משא"כ בנס דאחשורוש, אבל מ"מ ראו אפילו כל אפסי ארץ שהדיבור נגלה לכל העכו"מ שהוא ישועת אלקינו שסיבב כמה סיבות והקציף עבדים על אדונים לעשות הנס במעשה דבגתן ותרש כו' והריגת ושתי ולקחת אסתר כו' והוא בחי' גילוי ממש מלמעלה מהטבע רק שמתלבש בהטבע ואין הלמעלה מטבע נראה בראי' גשמיות רק בעין השכל" עיי"ש) ובכ"מ.

ובאוה"ת אחרי שם, הנסים המלובשים בטבע הם מבחי' שם שד"י.

82) תו"א צד, ב "והנה מעין זה היה הנס של פורים שנתהפך לב אחשורוש לטוב. אותו הפה עצמו שאמר והעם לעשות בו כטוב בעיניך הוא עצמו אמר ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם. שהוא ענין אתהפכא חשוכא לנהורא ונגלה כבוד ה' למטה במקום החשך דוקא" עיי"ש בארוכה. **ושם, שזהו כענין אתהפכא חשוכא לנהורא שיהי' לעת"ל (שלמעלה מאתכפיא).**

וראה לקו"ש ח"ד (ע' 1065 ואילך "צווישן די נסים וועלכע זיינען געטאן געווארן צו "אבהתבון צדיקיא", איז פארשטאנדיק, אז די נסים וועלכע זיינען געווען ביי די צדיקים

למעלה מהטבע והוא שהנס נשתלשל ובא ע"ד הטבע מפני כי כשהיו המדות עליונות מאירים פב"פ היו התגלות המדות עליונות בבי"ע כמ"ש מוליד לימין משה" עיי"ש.

ק, א "א"כ מצד זה יש מעלה יתירה ביום טוב שבא האור בהתגלות משא"כ בפורים הוא בהתלבשות והוא דוגמת מעלת הנס שבהתגלו' על הניסים שבהתלבשות. ולכן נק' יו"ט מקרא קדש משא"כ פורים. אמנם מצד עצם האור שבהלבוש הרי מבואר שבפורים הוא המשכת אוא"ס ב"ה ממש ע"י המס"נ העצום שלמעלי מעלה מהאור שביו"ט. וגם זה ההתלבשות אינו העלם גמור רק כמו דוגמת הנס דפורים שאע"פ שלא היה דבר נראה לעין שהוא למעלה מהטבע רק ע"י אהבת אסתר מ"מ נראה בחוש שכל הסיבות היו רק למעלה מהטבע רק שנשתלשל ובא להתלבש בדרך הטבע. וא"כ אין זה העלם גמור וכך ע"ד זה גם גלוי אוא"ס ב"ה בפורים מאיר על כל אי מישראל בחי' כי אתה אבינו כו"י עיי"ש. (ועוד).

85) ראה תו"א (צט, ד ואילך) דבפורים ע"י המסנ"פ הגיעו לעצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' שם הוי', ומזה נמשכו הניסים המלובשים בטבע וז"ל שם: "אך כמו שבהמשל הנה ירידה זו הוא מורה על עוצם האהבה כמ"ש בזהר שם. כמו"כ האור המלובש במגלה זו הוא למעלה מבחי' שמות. ותדע שהרי ארז"ל שהנביאים עתידים להבטל לע"ל ומגלת אסתר לא תבטל אע"פ שאין בה שם ובנביאים יש שמות הרבה אלא הענין כי השם שהוא גלוי הארה שבסדר ההשתלשלות יו"ד חכ' ה' בינה כו' הוא רק כטפה מהים לגבי עצמיות אוא"ס ב"ה וכמו שם האדם שאין זה עצמיותו. אבל בפורים ע"י המס"נ הגיעו לעצמות א"ס ב"ה שלמעלה מבחי' שם הוי"ה ועמש"ל בד"ה ובבואה לפני המלך בענין א"ת שמות אלא שמות כו' ע"ש א"כ האור המלובש במגלה זו היא למעלה מבחי' השמות אלא שמ"מ ההתלבשות בהמגלה הוא ע"י לבושי' שלמט' מבחי' השמות בסיפור המעשה דמרדכי ואסתר ואחשורוש והמן ושת'י. אסתר הוא בחי' מל' דאצי

שבדור האחרון פאר משיחין, וואס זיי זיינען א הקדמה און הכנה צו די נסים פון דער גאולה העתידה, זיינען זיי נאך מערער בדומה צו די נסים וועלכע עס וועלן זיין בגאולה העתידה. דאס מיינט, אז די נסים פון דער גאולת י"ב וי"ג תמוז זיינען געווען אין דעם סדר פון "אומר לצפון תני"ש עיי"ש) **שהנסים לצדיקים שבדור האחרון לפני ביאת משיח הוא הקדמה והכנה להנסים דהגאולה. ולכן הגאולה די"ב-י"ג תמוז הי' ע"ד "אומר לצפון תני"ש, כהגאולה העתידה.**

83) ראה לקו"ש שם "וואס דאס איז דער ענין פון "אומר לצפון תני"ש: ס'איז ניט סתם א נס למעלה מהטבע, נאר א נס וואס דער אויבערשטער מאכט, אז צפון אליין, וואס "מצפון תפתח", זאל מסייע זיין אויף צו ארויסגיין פון מדידה והגבלה אין אן ארט פון שחרור וחירות" עיי"ש.

ועד"ז בלקו"ש ח"ח ע' 120 ואילך "כשם ווי ביים נס פון "שמש בגבעון דום", אע"פ אז בחיצוניות איז דאן נתבטל געווארן די טבע פון מהלך השמש, פונדעסטוועגן האט זיך דורך דעם דורכגעפירט דער תכלית און די שלימות פון טבע השמש גופא, כנ"ל. עד"ז איז אויך אין דעם נס ביום ג' תמוז תרפ"ז, אז צוזאמען דערמיט וואס ער איז געווען א נס גלוי שלמעלה מהטבע, האט ער אבער געהאט א ווירקונג אין דער טבע גופא, אז אויך זי האט "מסכים" געווען צום נס, און ווי שוין דערציילט כמה פעמים, אז די זעלבע מענטשן וואס האבן דעם רביין פארשפארט אין תפיסה, האבן זיי גופא (פארבלייבנדיק בתקפם) געמוזט אים באפרייען" עיי"ש.

84) והיינו אף שהי' מלובש בטבע הי' נראה בחוש שכל הסיבות היו למעלה מהטבע וע"ד אופן הנס דפורים (תו"א צג, ג "והנה כתיב אותותינו לא ראינו אין עוד נביא ולא אתנו יודע עד מה. שבזמן הגלות על הרוב כל הנסים והנפלאות נעשים דרך הטבע כמו אצל אחשורוש שלא היה דבר נראה לעין שהוא למעלה מהטבע רק ע"י אהבת אסתר ומ"מ נראה בחוש שכל הסבות היו רק

הסתלקות דחונך ואלי וכהאי גוונא הוא למעלה הרבה גם ממסירת נפש בפועל ממש כמו רבי עקיבא וכיוצא, לפי שבמסירת נפש דרבי עקיבא לא הי' רק בחי' ביטול והתכללות הנשמה לבד בדביקה וחשיקה גדולה עד שיציאה נשמתו באחד ממש . . והגם ששרש נשמתו בפנימיות אבא כו' מ"מ הרי בהולדת זו"נ נמשך הולדת הנשמות בגופניות כו' וצריך להיות הביטול בגוף דוקא כו"י עיי"ש בארוכה.

כשמסתרת בראש הבריאה ושבע נערותיה הראויות לתת לה מבית המלך הן ז' היכלות דבריאה" עיי"ש בארוכה.

ובהמשך שמח תשמח שם (ע' 101) ועוד, שע"י מסנ"פ בפועל מגיעים לעצמות א"ס דפנימיות אבא כו' וז"ל שם: "רק בחי' עצם הנשמות מצד שרש התהוות עצמותן דוקא יוכלו להגיע לעצמות אור א"ס שבפנימיות אבא מטעם הנ"ל, והיינו ע"י מסירת נפש בפועל ממש כו' . . אמנם באמת בחי'

נא לשלוח הערות או תיקונים ל: rabbimbrowd@gmail.com